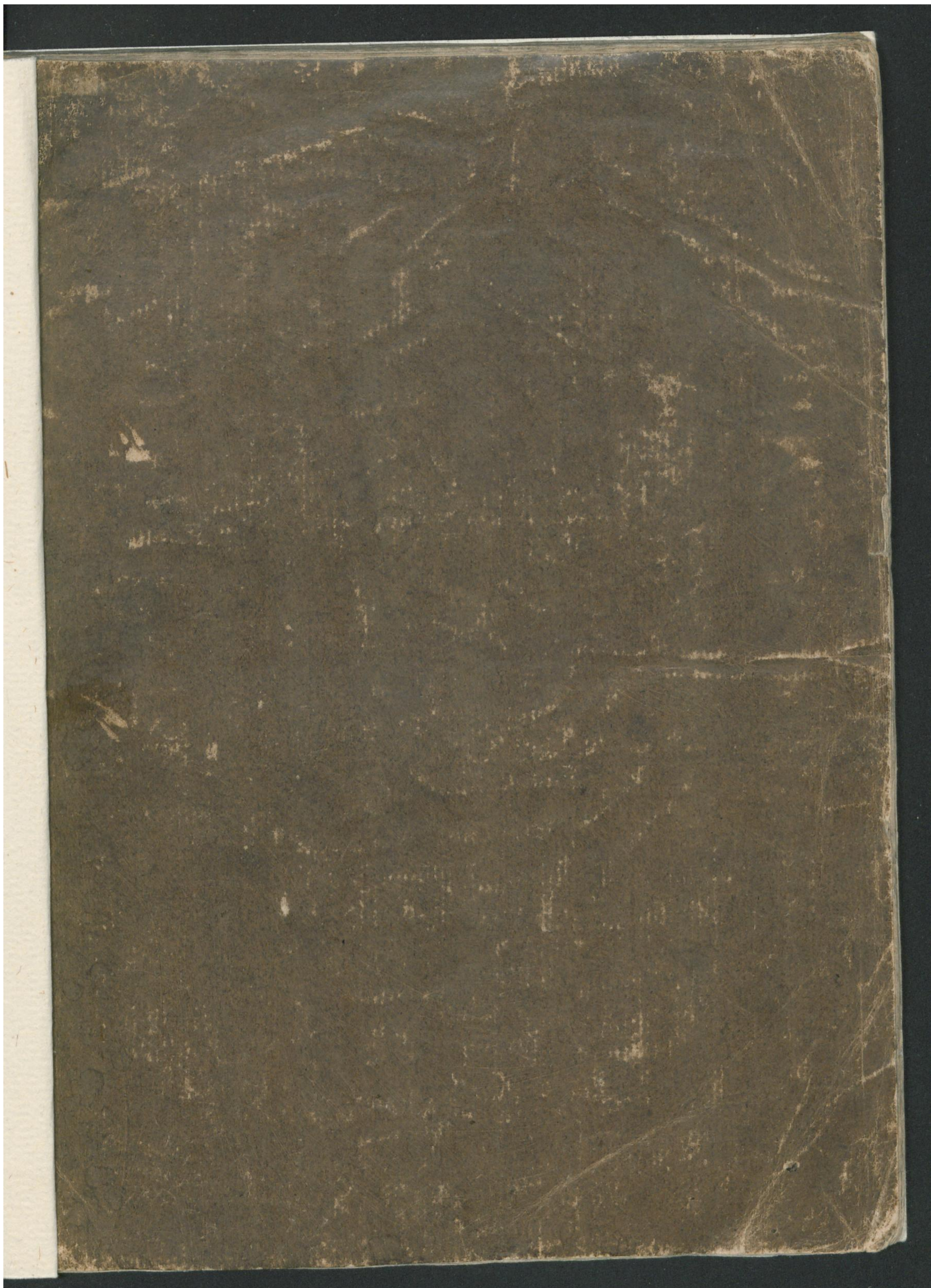

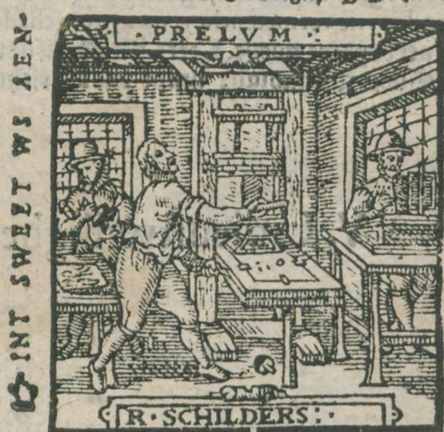

Een warachtich eñ naeckt verclaers, Vande verschrickelijcke

verraderije/ ghepractikiert eñ voorghenomen teghen de Coninckliicke Maiest. van Englant/ eñ teghen haer Coninckrijcke/ Door Franchoys Throckmorton, die daer ouer voor Recht ouerwonnen ende verwesen was inde Rechtplaetse ghenaempt Guyld Hall, binnen de stadt van London, Op den xxi. dach van Mey laetstleden/ 1584.

Ende VVillam Parry, die ouer zyn verraedt verwesen was tot Westminster, daer de Vierschare (ghenaemt s'Coninckx Banck) ghemeenlick ghehouden wordt/ op den xxv. Februarij/ 1585. stilo Angliæ, Van elcken/ een Tractaet bysonder.

Haer voeten loopen ten boosen, ende zyn snel onschuldich bloet te vergieten: haere ghedachten zyn moeyte, haren wech is enckel schade ende verderuen. Esa. 59. 7.

MIDDELBVRGH,
By Richard Schilders, Drucker der Staten van Zeelandt.
1585.

Den Drucker wenscht den goetwillighen Leser, heyl ende salicheyt.

ALsoo ick (beminde Leser) onlancx een bouckken wt den Enghelschen in onser sprake overgheset/ met advys vande Edele ende voorsienighe Heeren/
mijne Heeren de Ghecommitteerde Raeden van State slandts ende Fraeckelickheyts van Zeelandt/ in Drucke wt ghegheuen hebbe/ gheintituleert, *D'executie van Iustitie, Tot onderhoudinghe vande publicke ende Christelicke vrede in Enghelandt ghedaen teghen seker oproer-makers, ende aenhanghers vande verraders ende vianden des Rijcx, &c.* Alsoo
presentere ick U.L. hier met advys van myne voornoemde Heeren/ als een vervolghende historie van ghelijcke materie/ noch twee Tractaetkens van twee bysondere verraderyen sichtent dier tijt teghen haere Maiesteyt gheattenteert, door Franchoys Throchmorton, ende William Parry. Op dat U.L. verstaē mochtet door wat middelen de Satan door zyne suppoosten/ ghelijck vanden beginne, alsoo oock noch ghedeuerichlick t'Pausdom soeckt op te houden ende te verbreyden, niet door redenen oft argumenten wt de heylighe Bybelsche Schriftuere (diemen in het Pausdom niet luchten mach) maer door verraderye ende moort, niet alleene van gheringhe persoonen, maer van Coninghen ende Vorsten selue, ghelijck d'experientie ghenouch is bewijsende. Daer wt een yeghelijck (die niet al willens en begheert verVoert te worden) zoo claer als inden middach sien can/ dat het Paus-
Ioan. 8. 44. dom anders niet en is, dan een rijcke des Sathans, Die een loghenaer ende een menschen-moorder is vanden beghinne. Oock connen U. L. hier in mercken ende verstaen, tot trooste vā allen Christenen, hoe warachtich die spreucke is des Propheten Davids/ segghende: Siet, die heeft wat quaets inden sin, met ongheluck is hy
Psal.7.15.16 swangher: hy sal dan noch een faulte baren. Hy heeft eenen cuyl ghegrauen, ende wtghebracht, ende is inden cuyl ghevallen die hy ghemaeckt hadde. Zyn ongheluck sal op zynen cop commen, ende zyne vermetentheyt op zynen schedel vallen.

Neemt desen mynen aerbeyt int goede, Leert het Pausdom daer wt schouwen/ ende v verlaten op Gods ghenadighe hulpe ende bescherminghe/ Ende vaert wel.

V. L. dienstwillighe R. S.

Eenen Sendtbrief van een Edelman, van een plaetse ghenaemt, *Lions Inne,* aen zynen vrient, aengaende *Franchoys Throckmorton*, die nv in rechte ouerwonnen ende verwesen was.

MYn Heere, met mynen laetsten brief vanden eersten Iunij, sandt ick v in gheschrifte het wettelick võnisse van Franchoys Throchmorton, gheschreuen door een Edelman van goeden verstande ende gheloofweerdicheyt, die daer tegenwoordich was. Ende ouermidts my ghedocht heeft datter eenighe ongherusticheyt in v ghemoedt is, nopende de ghenouchsaemheyt van tghetuygheniſſe teghen hem beleet ende voortghebrocht, So hebbe ick om v te beter ghenoech te doene, neersticheit ghedaen om de saecke wat particulierlicker te vernemen, ende door eenen secreten vrient is my behandicht gheworden een seer volcõmen verclaers, vande ghantsche procedure gehoudẽ by de ghene die ghecommitteert waren om hem (eer hy voor rechte quam) te examineren, begrijpende de materiale poincten vande verraderijen welcke hy beleden heeft: daer by noch aenghehecht is, een submissie by Franchoys Throckmorton, aen de Co. Ma. gheschreuen, op den vierden Iunij, daer by hy bekent, dat hy zyn eerste belijdenisse, welcke hy met zyn eyghen handtschrift dickwils erhaelt ende beleden hadde warachtich te wesen (alleene weynighe dinghen daer van doende, die van gheenen valeure en waren) onwarachtelick ende onbehoorlick verzaeckt ofte gheloochent hadde: Dwelcke (myns bedenckens) alle oorsaecke van twijfelachticheyt ende ontrusticheyt, welcke by v oft by yemandt anders wesen mach, ouer zyn techtveerdich vonnisse, weiren ende wechnemen mach. Ghy weet hoe lief ick den man altijts ghehadt hebbe, eñ hoe gheerne ick met hem verkeert oft omme ghegaen hebbe, int aensien van die goede gauen daer mede hy begaeft was, ende vande ghenouchelicke humeuren die meest altijts, doen hy int gheselschap van vrienden quam, in hem waren, Die oock noyt (dat ick het mercken conde) eenich ghelaet oft suspitie en liet blijcken, dat hy hem met dinghen van sulcken qualiteyt soude ghemoeyt hebben, ende daeromme moet ick met zyn ongheluck te meer medelijden hebben, wenschende dat alle menschen met zynen val haer profyt doen moghen, ende noteren, dat dese soorte van miserie ende ellende ghemeynlick volght den ghenen, die God vergeten. In wiens bescherminghe ick v beuele. Wt Lions Inne, Den xv. Iunij, 1584.

Vwen ghetrouwen vriendt, Q. Z.

Een warachtich ende volcomen verclaers, vande verraderyen ghepractickiert ende ghe-attenteert door *Franchoys Throckmorton*, laetst van London, teghen de Co. Ma. ende haer Rijcke.

DEwyle daer zeer ongeschickte eñ lasterlicke gheruchten ende rapporten wt ghegeuen geweest zijn/ vande behoorlicke eñ ordentlicke procedure ghehouden tegen Franchoys Throckmorton, onlancx in Rechte ouerwonnen eñ verwesen int cas vande verraderije teghē de Croone/ ter plaetse ghenoemt Guyld Hall binnen London/ op den xxj. dach van Mey laetst gheleden: Daer door de ghene die teghen haere Ma. ende het tegenwoordighe Gouuernement/ qualick gheaffectioneert zijn/ getrachtet hebben/ om hare Ma. ende hare ghetrouwe dienaren te beschuldighen van wreetheit ende onrecht gebruyckt te hebben teghen den voorsz Throckmorton, midts hem door torture wtpressende/ sulcke bekentenissen als hy teghen hem seluen ghedaen heeft/ ende midts de selue met ghewelt treckende tot een wettelicke getuyghenissē/ om hem te ouertuyghen vande verraderijen daer inne ghemencioneert: hoe wel hare Ma. ondersaten int generale (ouerleggende den vriendelicken ende ghetempereerden cours/ welcken zy den ghantschen tijt hares gheluckighen Rijcx gehouden ende ghevolcht heeft) hare goedertierenheit eñ saechtsinnicheit teghen allerley manieren van ouertreders ende misdaders/ veel eer houden mochten voor een seker faulte/ dan haer te beschuldighen met het contrarie. Nochtans so interpreteren de ghene die de practicken ende verraderien teghen hare Ma. voor goet houden/ altijts soo wel het een als het andere/ naer hare particuliere affectien/ dat is/ int arghste. Eñ ouermidts Throckmortons sake nv ter tijt haren verkeerden constructien onderworpen gheweest is/ ende considerende dat leughenen eñ valsche gheruchten ghemeenlick aengenomen ende gelooft worden/ tot dat zy door de waerheit ghecontroleurt zijn: soo ist noodich ende profytelick gheacht gheweest/ ulieden in dit cort verhael voor ooghen te stellen ende te bedencken te gheuen/ Een warachtich ende volcomen verclaers vande verraderijen ende practycken door dē voorsz Throckmorton voorghenomen, teghen hare Ma. ende haer Coninckrijcke, selue by hem beleden/ eer hy in rechte ouerwonnē wierdt/ daer door hare Ma. rechtelick eñ billick beweecht was/ om hem te stellen tot zynder purgie. Oock suldy beuinden wat orden haer Commissarissen met hem ghehouden hebben/ om hem te brenghen tot bekentenisse vande waerheyt: hoe ombeschaemdelick ende hoe valschelick hy zijn segghen ende zijn bekentenisse versaeckt heeft. Ende eyndelick

ken hoe hy met een nieuwe submissie ende belijdenisse zijnes voorsz verraets/ naer dat hy verwesen was/ gheaerbeyt heeft om haere Ma. te vreden te stellen/ ende om de redenē te verclaren die hem beweechden het eerste te versaken/ dwelck hy confirmeerde ende bevestichde met het laetste: Dwelck in reden ghenouch doen mach/ hoe wel niet alle man/ nochtans den ghenen die niet te vooren gheinfecteert oft beter verghiftet en zijn/ door de loeghenen ende onwarachticheden/ die alreede ten faueure vanden verrader ende vā zijn verraedt/ wtghegheuen eñ ouer al verbreyt zijn. Ghy sult daerom verstaen/ dat de oorsaecke van zijne gheuanckenisse/ eerst gesproten is/ wt een secrete kennisse welcke hare Ma. vercreghen hadde/ dat hy secretelick brieuen beschicte ende ontfinck aen ende vā de Schotsche Coninghinne. Op welcke informatie nochtans/ eenighe maenden waren laten passeren/ eer hy ontboden was/ om de sake te commen verantwoordē/ op datter wat vaster preuue mochte vercregen wordē/ om hem daer mede directelick te beschuldigen: dwelck corts daer na gheschiedde. Eñ daerop warender seker Edelmannen/ van goeden credite eñ reputatie/ ghesonden tot zijne huysen/ soo in London als tot Leusham in Kent, om hem te soucken eñ te vanghen: vā welcke Edel luyden de twee tzijnen huyse gesonden waren/ by Pauwels werf, alwaer hy ghevanghen/ ende alsoo door eenen van henlieden terstont wech gheleedt wert/ dewyle dandere in zijn Camer waren/ om ondersouck te doene naer pampieren/ schriften/ etc. die ghetuyghenisse gheuen mochten van zijne ghesuspecteerde practicken.

Oorsaecke van deses verraders ghevanckenisse.

In dat ondersouck/ warender twee pampieren ghevonden/ Inhoudende de namen van zekere Catholicke Edelmannen eñ Jonckers/ ende wtdruckende de Hauens/ daer wtlandtsche heyren landen mochten/ met ander particulariteyten inde voorsz pampieren vermeldet. Het eene gheschreuen met een †Secretaris handt (dwelck hy inde Vierschare beleedt zijn eyghen hantschrift te wesen) eñ het ander, met een Romeynsche handt, dwelck hy loochende de zijne te wesen/ ende en wilde niet verclarē/ hoe dat selue in zijnen hādeu gecomen was: hoe wel in zijn examinatie had hy beleden/ datse beyde zijn eyghen hantschrift waren/ ghelijckse oock inder waerheyt zijn. Daer waren oock onder andere zijne papieren ghevonden twaelf graden van d'afcomst der Croone van Englandt/ gheprint ende wtghegheuen door den Bisschop vā Rosse, tot defensie vanden ghepretendeerden tytel vande Schotsche Coninghinne zijne Vrouwe: met seker lasterlicke schriften teghen hare Ma. ghedruct ende wtghegheuen/ ouer de zee: dwelcke ghevonden zijnde onder de handen van eenen die soo qualick gheaffectioneert was/ tselue vergheliickende met zijnen handel ende practycken teghen hare Ma. so suldy terstont connen oordeelen tot wat eynde hy die bewaerde.

Hoe het verraet bevonden werdt.

Dit is een seker soorte van schrift in Englant ghebruyct, ende alsoo ghenoemt, ghelijck wy seggen, Een loopende handt.

Corts naer zijn ghevanckenisse/ was hy door sommighe vā hare Maiesteits secreten Rade/ ondersocht/ hoe hy aen de twee papieren

Zyn examinatie.

daer in mencie ghemaeckt was vande Hauens/gherocht was? ẽ hy versaecte seer onbeschaemdelick/ met veel protestatien/ dat hyse opt ghesien hadde: affirmerende/ datse hem niet toe en behoorden/ maer datse bedrieghelick onder zijn papieren ghesteken waren van de Edel lieden die zyn huys ondersochten: maer doen hy/ des niet teghenstaende wat naerder gheprâemt was de waerheyt te bekennen/so seyde hy/ datse (hy en wiste niet hoe) in zijn Camer ghelaten waren/by een van zyn knechten/ die niet langhe van te vooren/ wt den lande vertrockẽ was/met name Edward Rogers, alias Nuttebie, van welcken zy oock gheschreuen waren. Ende om dese verzieringe te becleeden met eenen schijn van waerheyt/ naer dat hy inde ghevanckenisse ghelept was/so vant hy middel om drie quaertspel bladeren te crijghen/op den rugghe vã welcke quarten hy aen zynẽ broeder Ioris Throckmorton schreef ten desen effecte: Ick ben gheexamineert gheweest, by wien de twee papieren, inhoudende de namen van sekere Edel luyden ende Ionckers, ende vande Hauens, &c. geschreuẽ waren, ende ick hebbe ghefeyt datse gefchreuen gheweest zyn van Edward Nuttebie, mynen knecht, van wyens handt ghy wel weet datse zyn: meenende door desen vondt te weghe te brenghen/ dat zijnen broeder zijn valschept gheconfirmeert soude hebben. Dese caerten waren achterhaelt/ende was de suspicie diemen te vooren hadde/ daer door vermeerdert: waerop/als oock op ander rechte oorsaken ende handelinghen met hem gehadt/ hebbende ten verscheydẽ stonden ghebrocht gheweest voor de principaelste personagien vã hare Ma. seer heerlicken secreten Raedt/ẽ by henlieden met allen vlydt gheexamineert/ende seer vriendelicker ende lieflicker wyse ghepersuadeert zijnde/de waerheyt te bekennen/ belouende pardoen voor hem te versoecken/ so verre hy den gront van zijne aenslaghen ontdecken wilde: maer alsoo geen persuasien yet vermochten/ so dochte hare Ma. dat het wel ouer een quam met goede pollicie/ende niet de versekertheit van haren Coninckl icken persoon ende staet/ hem ouer te gheuen in handen van sommighe vã haren geleerden raedt/ ende andere hare ghetrouwe Officieren ẽ dienaers/met beuel van te proeuen door torture/om de waerheit wt hem te crygen/ vã die dinghen die soo ghewichtich waren/ datse d'inuasie van tghantsche Landt aenginghen/etc. Dese mannen procedeerden tegen hem wt cracht vande selue hare cõmissie: Eerst/gelijck den Raet te voren gedaen hadde/by middel van persuasie/ om hem te beweghen tot bekentenisse: maer beuindende dat zy door dien middel niet en conden wtrechten/ soo waren zy benoodicht hem ouer te gheuen den genen die gemeenlick verordent zijn inde gevanckenisse/ om de pijnbanck te ghebruycken/ by de welcke hy daer op gelept was/ ende wat gherect/hoe wel niet vele: want ten eynde van drie daghen daer naer/ was hy wederom ghantsch tot hem seluen ghecomen/ ẽ was wederom so wel op zyn leden/als hy was voor zijn pijnighen/ dwelck

Hy wordt ghepynicht.

soo het hem als dan/oft op eenighen anderen tijt gheschiet hadde met sulck een violencie oft ghewelt/als hy ende zyne fauoriten seer lasterlick hebben ghesocht wt te gheuen/ soo souden haer de litteeckenen daer van op zijn leden veel Jaren lanck vertoont hebben. In dit zijn eerste pijnighen/en wilde hy niet met allen belydẽ/maer volheerde in zijn voorgaende hertneckicheyt ende versaeckinghe vande waerheyt. De tweede mael dat hy op de pijnbanck gheleyt was/al eer hy van deghen aen getast was/ was hy te vreden te bekennen/al wat hy wiste/van tghene dat hem te laste ghelept was: daer op hy gheslaect ende los ghemaeckt wert. Ende als doen procedeerden de Commissarissen met hem/ achtervolghende sulcke interrogatorien als henlieden ouer ghegheuen waren/ dewelcke (om de cortheit wille) hier naghelaten worden/dewyle den eyndt vã dit verclaers alleene dient/ om ulieden te ontdecken die verraderijen/ ende verradische handelinghen vanden voorsz Franchoys Throckmorton, soo wel voor als naer zijn ghevanck:nisse/ tot uwer beter kennisse vanden man/ende tot openbaringhe vande behoorlicke eñ rechte procedure met hem ghehouden by hare Ma. Commissarisen verordent tot dien dienste. Ende hier hebdy te mercken/ dat doen hy eerstmael ghepresseert was te verclaren/by wien het affetten vã de Hauens ghedaen was/ ende tot wat eynde/ hy begonde (sonder eenich voorder ondersoeck) in maniere van een historische narratie te verclaren/Dat hy seker Jaren gheleden/ wesende int landt van Luyck, in een plaetse ghenaemt Spau, in handelinghe ofte conferentie quam met eenen Ienney, een opentlick bekent verrader/aengaẽde de veranderinghe vanden staedt vã dit Coninckrijcke/ ende hoe tselue gheattenteert oft versocht mochte worden door een wtlandtsche inuasie ofte geweldighe bestorminghe: ende totten seluen eynde hadde hy verscheyden conferencien met Heer Franchois Enghelvelt, int Nederlandt/dewelcke den Spaenschen Coninck in Spaenien/ ende zyne Gouuerneurs int voorsz Nederlandt daghelicx ten halse lach/om d'inuasie des Coninckrijcx te versoecken ofte beproeuen. Dat hy eenen Treyn van teghen hare Ma. eñ haren staet te practikieren door brieuen tusschen Heer Franchois Enghelvelt, eñ hem seluen vvolchde/tot binnen dese twee Jaren laetst leden : Eñ dat hy zijnen vader wylen Heer Ian Throckmorton, zyne verradische aenslaghen van tijde tot tijde ghemeyn maeckte/dewelcke (so hy seyde) daer in gheen apparencie siende van eenighe goede wtcomste/ ontriedet hem/hem seluen met sulcke aenslaghen verder te bemoeyen. Zyn belijdenisse.

Wyder heeft hy noch beleden/dat hy zyns Vaders aduys ende goetduncken ghebruycte/ int beschrijuen vande namen der Catholickscher Edel lieden ende Jonckers/ ende dat hy hem het beschrijnen vande Hauens/tot het landen van Crijchs volck/te kennen gaf/ dwelck hy by hem seluen gheconcipieert ende schriftelick ghestelt hadde/alleene wt het sien vande quaerte/ende niet door eenich particulier

ticulier

ticulier besichtinghe vande voorsz Havens.

Item/ hy heeft oock beleden/ dat hy/ op het naelaten vã het schrijven vande brieven/ ende van tghewoenlick verstant datter geweest hadde tusschen Heer Franchois Enghelvelt ende hem/ gheméenschap creech door brieven ende conferentien/ met zijnen broeder Thomas Throckmorton, eñ ooc door brievẽ met Thomas Morgan (twee vande principaelste bondtghenooten/ende werckers van dese verraderijen/residerende in Vranckericke) met een voorghenomen eñ vast beslupt/ bewillicht by de Schotsche Coninghinne ende hare bondtghenoten in Vranckrijcke ende in ander wtlantsche plaetsen/ ghelijck oock in Englandt/ van met ghewelt int landt te vallen.

Dat de Hertoghe van Guyse de principaelste leydtsman ende wtvoerder wesen soude van dat selue invallen.

Dat de pretentie ofte t'vorgheven (dwelcke opentlick soude wtghegheven worden) wesen soude om de Schotsche Coninghinne te verlossen ende vry te stellen/ ende om ja met gewelt vande Co. Ma. te vercrijghen/ dat de ghepretendeerde Catholicken in hare Religie mochten ghedulder worden. Maer t'voornemen (daer vã de gront allen menschen metten eersten niet en soude bekent ghemaect worden) soude wesen/ so verre het de Coninghinne weygeren wilde/ om hare Ma. van hare Croone eñ van haren staet af te stellen.

Dat de Hertoghe vã Guyse t'Crychsvolck veerdich hadde/ maer datter twee dinghen ontbraken/ Ghelt/ ende de hulpe van een souffisante partie in Englant/ om haer te voughen met het wtlantsche Crychsvolck: ende een derde saecke/ hoe de Scotsche Coninghinne in vryheyt mochte ghestelt worden/ sonder perijckel van haren persoon.

Aengaende het eerste datter gebrack/ namentlick Ghelt/ daerom waren boden wtghesonden wt vreemde ofte wtlandtsche plaetsen/ soo wel naer Rome, als naer Spanien, ende was hare wedercomste naer haren wensch/ daghelicx verwacht. Eñ op dat dẽ Spaenschen Ambassadeur d'Enghelschen couragie gheven soude/ om hem beyde metter beurse ende met hare persoonen/ daer toe te voughen/ soo gaf hy wt/ dat zijne Ma. de Coninck/ niet alleene eenẽ notablen aenslach maken wilde tegen Englant/ maer dat hy ooc den halven last vãden aenslach dragen wilde. Aengaẽde d'ander sake/ te weten/ het toerusten van een ghenouchsame partye binnen Englandt/ om het ghewelt dat van buyten comen soude/ t'ontfanghen/ ende haer daer by te voughen/ Tot dien eynde wasser in Ougst lestleden eenen specialen bode over ghesonden in Englandt/ onder eenen geconterfaiten name/ vande gheconfedereerde in Vranckrijcke/ om t'voornemen ende de ghereedtschap aldaer te kennen te gheven/ ende de selve alhier voort te drijven.

Dat zijn broeder Thomas Throckmorton, hem zynen handel ghemeene maeckte/ doen hy hier laetst in Englant was/ ende dat Fran-

coys

choys Throckmortō als doen aen nam/een vervolgher eñ een middel te wesen/tot het effectueren vande saecke/ onder de gheconfedereerde in Englandt/ met de hulpe vanden Spaenschen Ambassadeur/den welcken hy onderrichtede/ hoe ende met wien hy hādelen soude/Om een bequaem partie volcx te prepareren hier binnen dit Coninckrijcke/dewyle hy selue niet en wilde schijnen een ondersoecker te wesen vande lieden/op dat hy niet ontdect en wierde/ eñ hem seluen metten aenslach in dangier en brochte/wetende dat den Ambassadeur/een publick persoon/daer inne sekerlick ende sonder peryckel handelen conde.

Dat de Hertoghe van Guyse,eñ ander hoofden vanden aenslach/ sommighe plaetse om aen t'dlant te comen/gherefuseert hadden/ eñ daer toe bysonderlick ghecoren hadden Sussex, eñ ontrent Arundel in Sussex,soo wel om dat het een naer streke was/ vā tquartier van Vranckricke/ daer de Hertoghe zijn fortse alderbest versamelē conde/als om de bequaemheyt van ghetrouwe persoonen om hulpe te doene/etc.

Dat hy/t'vervolgen van desen treyn op hem nemende/ den gantschen aenslach ende t'voornemen/aengaende de Hauens om aen het landt te commen/ den Spaenschen Ambassadeur te kennen gaf/die hem daer in moet ende couragie gaf/hem belouende/ mochte hy respijt hebben tot den wtcommen vanden Jare/ dat tzelue beter ofte volcommelicker gheschieden soude.

Dat/ter tijt doen Thomas Throckmorton hier was/ op dat den handel vanden aenslach/ by eenighen ghevalle/ door de eenige hant van eenen man (namelick Thomas Throckmorton) niet verhindert en wierde/daer vande gheconfedereerde oock ouergesonden was tot Sussex,eenen Carel Pager,onder den name van Mope,alias Spring, daer van Thomas Throckmorton secretelick geadverteert was/op dat hy dat weten/ende het niet qualick nemen en soude/ datter een ander tot hem ghevoucht was/in zynen aerbeyt.

Dat de Spaensche Ambassadeur/ door de gheconfedereerde oock gheaduerteert was van dese comste van Carel Paget,onder dē name van Mope, hem nochtans bekent wesende dat het Carel Paget was.

Dat de voorsz Ambassadeur/ achtervolghende zijn voornoemde aduertisement/wiste/ende oock affirmeerde/ dat Carel Paget ouer ghecomen was/ om de Hauens ende het lant daer sulck wtiandisch Crychs volck landen mochte/ontrent Arundell, te besichtighen/ eñ insonderheyt om te vernemen ende te confereren met seker bysondere persoonen/de assistentie ende hulpe aengaende.

De selue Ambassadeur wiste ooc/ende affirmeerde/ dat Carel Paget zijn boodtschap/dien volghende/wtgherecht/ende hier ghesproken hadde met eenighe bysondere persoonen volghende zyne commissie/ende dat hy wederom ghekeert was.

Hy beleedt wyder/datter tusschen den Spaenschen Ambassadeur

 ende

ende hem/ eenen raetslach ghehouden was/ hoe zoodanighe princi-pale Recusanten, hier binnen den Coninckrijcke/ als die in verschei-den Graefschappen oft Prouincien in commissie van vrede waren/ met het eerste geruchte van het landen vā wtlandisch Crychsvolck/ onder het pretext van hare authoriteyt/ ende vande beschermінghe van hare Ma. volck op nemen mochten/ dwelck zy van achter naer voughen souden tot het wtlandisch Crychs volck/ eñ henlieden kee-ren souden teghen hare Maiesteyt.

In dese weynige articlen is cortelick begrepen het ghantsche ef-fect van zyne bekentenisse/ welcke hy wijt ende breet ghedaen heeft/ sonder dat hem eenighe interrogatoriē aengedient zyn/ anders dan ouer de twee papieren/ te vooren vermeldt/ inhoudende de namen van lieden ende Hauens. Ende hier moet ghy noteren/ datter ter tijt van zijne apprehensie/ gheen wetenschap ofte twyfel en was van dese verraderyen/ ofte dat hy vande selue eenige kennisse soude ghe-hadt hebben/ dan alleene een informatie ende suspicie die sommighe wt gauen ende hadden/ dat hy eenen sekeren raetslach hadde met de Schotsche Coninghinne/ ghelijck te vooren ghesept is. Tot ontdec-kinghe waer van/ naer dat hem op zijne ontslakinghe/ ofte tzyner lichtinghe ten verscheyden mael beuolen was/ zijnen handel te ver-claren/ int ouer seynden ende ontfanghen van brieuen aen ende van haer/ hy beleedt vry-willich/ dat hy verscheyden brieuen aen haer gheschreuen hadde/ ende dat hyder veel gints ende weder ouer be-stelt hadde/ tusschen haer ende Thomas Morgan, in Vranckerijcke/ door wiens toedoen hy eerst kennisse aen haer creech/ eñ dat hy ooc alsoo veel brieuen van haer ontfanghen hadde. Hy verclaerde oock het effect van zyne brieuen aen haer/ ende vā hare brieuen aen hem. Welcke brieuen tusschen hem/ altijt int Cyfer gheschreuen waeren: ende het Cyfer met de †nulliteiten/ eñ marckē voor namen vā Prin-cen ende Raedtsheeren/ sandt hy op tot de Co. Ma. met zyn eyghen handt gheschreuen. Oock gaf hy de namen ouer vā sommighe/ door welcke hy zijn brieuen beschiekte aen de Schotsche Coninghinne/ als door eenen Godfryd Fulgeam, die/ soo haest als Throckmorton ghevanghen was/ vuyten lande vloodt/ ende eenē anderen persoon/ den welcken hy beschreef by zijn stature/ gedaente/ ende cleedingen/ ende de man naer der handt ghevanghen/ ende gheexamineert zijn-de/ heeft tzelue beleden: des mans name is/ Willam Ardington.

† Dit zyn de o o, int cyfer ghetal, die alleene staē-de, niet en beduyden.

De summa ende effect vande meesten deel van dese bekentenisse/ hoe wel zy ter tijt dat hy voor recht aengheclaecht ende ouerwonnē was in vierschare gheopent ende verclaert waren door haere Ma. Sergeant/ Procureur/ ende Solliciteur/ ende daerom niet noodich en schijnen hier gerepeteert te worden. Nochtans/ dewyle het voor-nemen van dit verhael is/ te thoonen suffisante preuue/ dat de din-ghen in zijne voorsz bekentenisse begrepen/ noch valsch noch ver-ziert en zijn (ghelyck Franchoys Throckmorton, doen hy tzyner pur

De somme van Throckmortons bekentenisse.

ge ghe-

ge ghestelt was/seer schandelick voorgaf/ segghende/ Dat het niet
dan enckel vonden en waren/ die hy op scalckheit selue verziert had
de/om alsod de torture te ontgaene) soo zijn zy hier by ghestelt ghe-
weest/ten eynde ghy te beter oordeelen mocht/ door t'vergelijcken
vande saecken selue met hare accidenten/vande probatiẽ/presump-
tien/ende circumstantien hier naer volgende: Ende op dat ghy vol-
ghens de valschept vanden verrader/ de rechte eerlicke proceduren
van hare Ma. ende de getrouwe neerstichept van hare dienaren int
ontdecken vande verraderien/sien ende mercken mochtet.

Ten eersten/so is het warachtich/dwelcke hy selue niet en looch-
ent/dat hy tot Spau was/ ontrent den tijt by hem ghementioneert/
ende dat hy conferencie hadde met Ienney in die plaetse/ ende met
Heer Franchois Enghelveldt in Vlaendren/ ende dat hy brieuen aen
Heer Franchois gheschreuen/ ende wederom brieuen van hem ont-
fanghen heeft: Want soo hy dat selue loochende/ soo conde hy met
suffisante preuue daer van ouertuyght worden: want vele van zyne
Landtlieden Enghelsche ondersaten/hebben in hem ghemerct/ dat
hy hem seluen/soo wel in die contreye/als in Vranckerijcke/ghedu-
richlick verghegelschapte ende ghemeene maeckte/met Enghelsche
Rebellen/endt ghevloden persoonen. So ghy dan considereert met
wat persoonen hy ouer de Zee omghegaen heeft/ ende zijne Religie
verghelijckt met de hare/soo condy insghelicx oordeelen van zyne
conuersatie: Ende men can wel dencken/dat die lieden/ die wel be-
kent zijn voor die gheduerichlick practickieren teghen de Co. Ma.
ende dit Coninckrijcke/daer wt zij / om hare verraderye ende on-
natuerlicken handel wille/weerdichlick ghebannen zijn/ In haere
conuenticlen ende tsamen comsten niet vergeten en sullen/ haer sel-
uen ouer haer banisure te beclaghen/ eñ te bedencken hoe zy weder-
om in haer landt mochten gheraken/ daer toe henlieden gheen ver-
dienste/binnen het leuen van hare Ma. (dwelcke God langhe wil
laten gheduren) sonder hare Maiesteyts groote ghenade/ wel hel-
pen can. Maer ick bid v/wat conferentie mochte T. Throckmortõ
hebben/met Heer Francois Enghelvelt, met Ienney, met Liggons, met
Owen, ende met sulcke dierghelijcke/die in Vranckerijcke ende inde
Nederlanden zijne daghelicxsche metghesellen waren? Hy heeft aen
Heer Franchois Enghelvelt brieuen gheschreuen/maer waer toe? Hy
ghinck ghedurichlick omme met twee Ambassadeurs binnen Lon-
don, door welcker addres hy daghelicx brieuen ouer eñ weder sant/
ouer de zee: maer tot wien doch/ende van wien? Tot ende vã Tho-
mas Morgan, ende Thomas Throckmorton, tot Parijs wesende: man-
nen hare Ma. ende haren Raedt ghenouch bekent/ voor openbaere
ende grondelicke secrete raetslaghers metten Hertoghe van Guyse,
ende voortdrijuers vande verraderijen ende practickẽ vande voor-
ghenomen inuasien: Eñ voor de ware wetenschap hier af/ en hou-
uen wy Franchois Throckmorton alleene/ gheenen danck te weten/

(hoewel hy daer van vele ghesept heeft) maer anderen die gheloof-
weerdigher zijn/dan hy selue is.

Dat de Hertoghe vã Guyse den aenslach aenvinck van t'Coninck-
rijcke te invaderen/ oft te ouervallen ende in te nemen met een wt-
landtsche heyrcracht/met conditie/ dat hy gedefroeyeert soude we-
sen vanden Paus/ ende vanden Coninck van Spanien, (dwelck een
stuck is van Meester Throckmortons bekentenisse) dwelck hy inder
waerheit hare Ma. aldereerst te kennen ghegheuen heeft: wil hy
segghen dat het maer verziert en was/het sal blijckẽ dat dat valsch
is. Want sichtent dat hy tselue ontdect heeft/heeft hare Ma. diuer-
sche waerschouwinghen daer van ontfangen/ vã wtlantsche Prin-
cen/hare Ma. lieue eñ beminde nabueren eñ Bontghenoten/gelijck
oock door andere goede middelen/ende verstant van hare Ambas-
sadeuren/ende dienaren/in ander landen woenende.

Indien hy loochent (ghelijck hy gedaen heeft) dat hy opt vã sulc-
ke saken gheweten heeft/doen hy tzelue beleedt/ het en is der waer-
heit niet ghelijckformich: want Throckmortõ en was nopt bekent
voor een prophete/om dinghen te voorsegghen de futuro.

Hy vandt hem dickwijls by den Spaenschen Ambassadeur/ ten
minsten tweemael ter weken/als hy tot London was: dwelck niet
wesen en conde/om met den Ambassadeur te handelen van het wis-
selen oft ouersetten van ghelde voor zijnen broeder/ ghelijck hy pre-
tendeerde doen hy voor Recht was: Maer daer moeste eenighe an-
der oorsaecke wesen/ doen hy ghevanghen was/ soo hadde hy een
Cofferken met groen Fluweel ouerdeckt/ dwelck seer behendich
wt zijn Camer ghedraghen ende versteken wiert/ door een Dienst-
maecht vanden huyse/ dwelck zy wech nam van bezijden een coetse
in zijn Camer (een vande Edel lieden die ghesonden waren om hem
te vanghen/daer tegenwoordich wesende/ eñ daer van wetenschap
hebbende:) Welck Cofferken corts naer zijn ghevanckenisse/ ghe-
schickt was door eenen Ian Meredith, een naevolgher van Francoys
Throckmorton, in handen vanden Spaẽschen Ambassadeur: Ende
waerõ iust aen hem? So het ghene datter in was/ het licht wel had
connen verdraghen/waerom en soude het Cofferkẽ niet geduerich-
lick thuys gehouden eñ bewaert geweest zijn? Eñ indien daer niet/
waerom en was het niet so wel tot eenige ander plaetse te bewaren
ghesonden/als tot den Spaenschen Ambassadeur? Het is wel te
dencken/dat dit Cofferken daer niet beschickt en was/sonder de di-
rectie van Franchois Throckmorton, hoe wel het ghedraghen was/
van Meredith, die wel wiste van wat importantie die dinghen wa-
ren/die int Cofferken waren/ende hoe periculeus voor Throckmor
ton, soo zy ontdeckt geweest hadden/ daerom hyse meende in een se-
ker plaetse te besteden/daerse niet licht en conden gecreghen wordẽ
(so hy dochte) eñ tot eenen persoon/ welckẽ de qualiteyt daer van/
niet onbekent en was. Naer dat het cofferken in handen gheleuert

was

was/so bloot Meredith: want hy hadde voor de waerheyt wetẽscap vande verraderie/ eñ was een medewercker inde selue/ welcke Francois Throckmorton, ter tijt van zijne apprehensie/ seer cort gehoudẽ ende bedwonghen zijnde eenen steegher op te loopen/ om eenen brief te scheuren/ den welcken hy doen ter tijt besich was met schrijuen/ aen de Schotsche Coninghinne/ int cyfer (ghelijck hy beleden heeft) seer onvoorsins gevanghen/ eñ also benoodicht van stonden aen wt zijnen huyse te scheyden/ secretelick ouerleuerde in handen van Meredith, oft het Cyfer daer mede hy aende Scotsche Coninghinne zynen brief was schrijuẽde/ oft eenen brief door hem aen haer/ met oft int Cyfer gheschreuen: daerom gheloofde hy Meredith, als eenen dien zijnen handel bekent was. Ghy moet ooc verstaen/ dat Throckmorton, naer zyne apprehensie/ seer groote vreese hadde dat dit Cofferken gheopenbaert soude worden: want twee ofte drie dagen ghevanghen blijuende int huys van een vande Edel lieden/ die ghesonden waren om hem te vangen/ al eer hy inden Tower, oft gevanckenisse ghestelt was/ soo was hem toe ghelaten te spreken met eenen Sollicitor van zyne wettelicke saecken/ die hem seker boecken ofte andere derghelijcke gheschreuen papieren brochte/ dewelcke hy (so hy hem gheliet) ouersien oft doorlesen wilde/ maer dat en was de saecke niet/ daerom hy om zijnen Solliciteur zandt: want int doorsien vã die boecken/ leyde hy daer een cleyn stucxken papier in/ daer op hy met een Cole gheschreuen hadde/ Ick wilde wel weten oft myn Cofferken in hehoudender handt zy, ofte tot sulcken gheljjcken effecte. De Solliciteur van hem scheydende/ ende ten huyse comende van Throckmortõ, dwelck niet verre en stont vande plaetse daer hy ghevanghen lach/ zyne papieren open doende/ schudde dit stucxken papier wt/ dwelck hy op nam/ ende ghaft eenen van Franchoys Throckmortons knechten/ maer het Cofferken was alreede tot den Spaenschen Ambassadeur ghedraghen. Daer wt ghy mercken condt/ hoe besorcht hy voor het Cofferken was/ eñ hoe vele hem gelegen was/ aen de schriften ofte de dinghen die daer in waren/ verborghen te houden. Gheexamineert zijnde aengaende dit Cofferkẽ/ ende wat daer in was/ so loochende hy ten eersten/ dat hy oopt sulck een Cofferken ghehadt hadde/ maer beuindende naer der handt/ dat het Cofferken gheopenbaert oft bekent ghewozden was/ so beleedt hy tzelue/ eñ seyde datter seker brieuen in waren/ die tzijnen handen ghecomen waren van Thomas Morgan tot Parijs/ aen de Scotsche Coninghinghe/ met noch ander brieuen ende papieren/ maer hy en beleedt niet al/ alsoo men meent.

Dat Carel Paget int lant ouer quam tot eenen quaden eynde/ gelijck Throckmorton in zyn belijdenisse verclaert/ en conde niet verziert zijn: want Paget quam secretelick ende op een suspitieuse maniere ouer/ euen op de selue tijt/ daer vã hy mentie maect/ hy en vertoefde daer bouen de xv. daghen niet/ hy beneerstichde hem seluen/

 om de

om de dispositie te vernemen vā Willam Shelley,† Wapenvoerder, hoe hy gesint mochte wesen/ om de Vraderien behulpich te zijne/ hoe wel Paget den Shelley zijn verradisch voornemē niet directelick en open baerde: daerom en waren Throckmortons bekētenissen niet al ghedicht ofte verziert.

† Int Enghels Esquier ende int Latin Armiger.

Maer dewyle de twee papieren/ in rechte tzynen laste voortghebrocht/ inhoudendende een beschrijuinghe vande Hauens/ daer het Crychs volck bequamelick landen mochte/ hem opentlick verdoemen/ ende een claer bewijs zyn van zijne wetenschap van tgheheele verraet: so en moet ghy niet vergheten/ dat hy beleedt/ dat een vande papieren met de Secretaris oft loopende handt gheschreuen/ zijn eyghen doen was/ maer loochende het ander/ dwelck met de Romeynsche handt gheschreuen was: In dwelcke/ onder den tytel van † Cheshire,&c. geseyt is/ Tot het landen van wtlandisch cryschvolck, sal † Chester ghenomen worden. Maer wat mochtmen doch (naer u goetduncken) verstaen/ by dese sententie/ Chester sal ghenomen worden, wanneer ghy t'papier met de Secretaris ofte loopende hant verghelijcken wilt/ met het ander/ dwelck met de Romeynsche hant gheschreuen is/ daer van den tytel is/ De namen vande Edel luyden ende Ionckers, in elck Graefschap oft Prouincie, bequame om in deser sake mede ghehandelt te worden, (welck inder waerheyt beyde eenderley waren/ al was de Romeynsche wat breeder wtghebreyt) De questie is nv gheuraecht te worden/ Wat saken? d'andtwoorde volcht nootsakelick/ Het wtlandtsche Crychsvolck te helpen, datter comen sal, om t'landt met ghewelt te ouervallen ende in te nemen: om datter eenen anderen tytel is/ int papier vande namen der Hauenen/ etc. Hauens in elcke coste, bequame tot het landen van Cryschvolck. Oordeelt ghy nv/ tot wat eynde dese namen van Lieden/ eñ beschrijuinghe vande Hauens/ hare incomsten/ † Capaciteyten/ wat Winden men hebben moet om daer in te comen vā Spanien, Vranckrick, ende Vlaendren, door Throckmorton beschreuen ende beworpen waren. De papieren zijn beyde van zijn eyghen handt gheschreuen/ ende en is de loopende maer een proiect ofte coppe vande Romeynsche.

† Dit is een Prouincie in Englant also genaemt.

† De naem van een Hauenstadt.

† Grootte.

Ist der waerheyt niet ghelijckformich/ dunct v/ dat hy den Spaenschen Ambassadeur van dese papieren de wete doen wilde (ghelijck hy beleden heeft) doen hy hem vande reste van zijne Vradische practicken ende aenslaghen deelachtich maeckte/ also ghy gehoort hebt/ ende dochte dat zijn Cofferken/ daer zijn verraderien in waren/ in zijnen handen seer wel eñ sekerlick bewaert was? Men mach dencken/ datmen niemant soo slecht van verstande en vindt/ die anders oordeelen wilt/ het en zy dat hy parcialick gheaffectioneert zy/ om het verraedt te excuseren.

Ende om v nv te thoonen/ wat ghesintheyt dese persoon tot hare Ma. ghehadt oft ghedraghen heeft/ so moet ghy weten/ dat Francois Throckmorton, naer dat hy hare Ma. zijn aenslaghen ende practicken

ken ontdeckt hadde/leedtwesen hebbende/van dat hy int opēbaren daer van/soo rondelick ghehandelt hadde/ zeyde tot eenighe vande Commissarisen/by occasie van coutenance/Ick wild' ick ghehangen gheweest hadde,doen ick mynen mondt eerst opende,om eenighe van die dinghen die ick beleden hebbe,te verclaren. Ende doen hare Ma. op anderen tyden tot hem ghesonden hadde/met aenbiedinghe van pardoen/soo hy den ghantschen pack ende de complicen der verraderyen openbaren wilde/soo ghebruycte hy dit argument/om hare Ma.wys te maken dat hy het al beleden hadde/ seggende/ Dewyle hy hem seluen door zijne bekenteniſſe alreede int dāgier vande wetten ghebrocht hadde/tot gantsche ruine ende verderf van zyn huys ende van zyn huysghesin/dat hy verwondert was/ waerom haere Ma. dencken mochte/dat hy het niet al verclaert en hadde. Maer om de ghene die om deser oorsaken wille tot hem ghesonden waren, wijs te maken ofte te persuaderen/des te beter te ghelooouen/dat hy niet meer openbaren en conde/soo ghebruyckte hy op een seker tyt met groote vehementie ofte heftichheyt/ dese naevolghende redenen: Nv heb ick de secreten gheopenbaert vande ghene die my ter werelt d'alderliefste was, (meenende/ de Scotsche Coninghinne) ende van welcke ick dochte,dat my geenderley tormenten en souden beweecht hebben,om haer ghepreiudiceert te hebben,ghelijck ick door myn bekenteniſſe ghedaen hebbe: Ick en sie gheen oorsaecke,waerom ick yemande sparen soude,soo ick yet teghen hem te seggen wiste: ende aenghesien ick myn trouwe ghebroken hebbe teghen haer, soo en vraghe icker niet naer, oft ick ghehanghen ware. Ende doen hy zyn verraderie aldereerst begonde te belijden/ dwelck hy seer ongewillichlick dede/ nae dat hy voor alle de Commissarissen/ op seker waerschouwinghe/int verclaers daer van ghecomen was/ soo begheerde hy/ dat hy zijn wetenschap maer alleene tot eenen vā henlieden verclaren mochte/daer in zy te vreden waren/ ende daerop aen d'een zijde gaende vande plaetse daer hy zat by de pijnbanck/ ghebruyckte hy dit Italiaensche spreeckwoordt:

Chi à perso la fede, à perso l'honore: Dat is/

Hy die zyn trouwe ghebroken heeft, heeft zyn eere verloren: meenende daer by (ghelijckmen presumeren mach) Dat hy zijn trouwe ghegheuen ofte beloeft hadde/ een Verrader te wesen/ ende het verraedt niet te ontdecken/ ende doen begonde hy te belijden/ alſo ghy ghehoort hebt.

Wt dit Discours/ begrijpende de principale hooftstucken zijner verraderye/ met de preuuen ende omstandicheden daer van/ cont ghy/ die door onbehoorlicke affectien niet ghantschelick ghetransporteert ende vervoert en zijt/claerlick sien ende mercken/hoe schādelick ende onwarachtelick hy voor Riechte/ de waerheyt versaeckte van zyne belijdenisse/hare Ma. beschuldighende van wreetheit/
ende

ende hare dienaren van onwaerhedē/ in hare procedure tegen hem.

Maer d'oorsaecke die hem daer toe beweechde/ was een ydel opinie die hy hadde/ dat zijn saecke int Recht claer was/ door d'intermissie ofte onderlatinge vanden tijt tusschen dat hy zijn belydenisse dede/ ende dat hy voor rechte aenghesproken eñ ouerwonnen was/ hem seluen fonderende op een Statuyt van het 13. Jaer van hare Ma. Rijcke/ daer in seker verraderiē ghespecificeert/ ende van dier natuere ghemaeckt zijn/ Dat niemant om eenighe vā die misdaden in Rechte ouerwonnen en sal werden/ binnen eenighe vā hare Ma. Dominien begaen zijnde/ het en zy dat den misdader daer van beschuldicht ende aengheclaecht zy binnen de naeste zes maenden/ nae dat de selue misdaet ghecommitteert ofte bedreuen is: Oock en sal hy daer ouer niet aengheclaecht wordden/ het en zy dat de misdaet ghebleken zy/ by tghetuyghenisse ende eedt van twee gheloofweerdighe ghetuyghen/ ofte zyne vrywillighe bekentenisse/ sonder ghewelt ofte dwanck: daer in hy grootelicx bedrogen was. Want hem was te verstane gegheuen door mynen Heere/ den opperſten Judge ende andere Judgen/ die tot zyn saecke ghecommitteert waren/ dat zijn verraedt strafbaer was/ volghende een Statuyt van het xxv. Jaer Eduwardi des derden/ dwelck gheene sulcke limitatie toe en laet/ van tijde ofte preuue.

Hier in bedrooch hem zijne wijshept/ ende vergat het aduijs dat hem door eenighe vande Commissarissen gegheuen was/ de welcke (medelyden hebbende ouer zyn ongheluck/ om bysondere goede gauen des verstandts wille / die in hem schenen) hem verzekerden/ datter voor hem gheenen naerderen wech en was/ om zijn leuen te behouden/ dan met hem seluen te verootmoedighen/ ende zyne misdaet te bekennen/ dwelcke hy/ voor eenen tyt naer dat hy zijn verraderie beleden hadde/ willich was te volghen/ ende nv oock dickwils naer zijn vonnisse door een nieuwe submissie aen de Co. Ma. den 4. Junij den seluen cours hernomen heeft. De submissie met zijn eyghen handt verbotim ghescreuen volcht.

Aen haere seer doorluchtighe Maiesteyt,

In hare eyghene Co. handen.

SEer Doorluchtighe Coninghinne, ende myne seer ghenadighe Ouerste, aenghesien dat my, de alderellendichste van alle uwe Ma. arme bedructe ondersaten, rechtelick veroordeelt wesende, naer den ordinarischen ende ordentlicken cours van uwe Ma. wetten, gheenen anderen ordinairen middel van defensie en resteert, dan submissie: Verweerdicht v, seer doorluchti-

ghe Princeſſe, de ſelue gracieuſelick te ontfanghen, de welcke ick met alder oodtmoedicheyt inde handen van uwe ſeer doorluchtighe Ma. preſentere: Biddende, ghelyck Iuſtitie van uwer Hoocheyt her ghecomen is, als vande fonteyne, tot het wtvinden van myne actien, dat ick alſo wt de ſelue fonteyne eenighe droppelen der ghenade ende barmherticheyt ghenieten mach, ouer myne groote ende ſware ouertredinghe, daer ouer ick naer uwe Ma. wetten, weerdelick veroordeelt ben: eenich deel (ſegg'ick) van uwe ghewonelicke, lieuelicke goedertierenheyt, daer van den meeſten deel van uwe bedructe onderſaten ghesmaect, ende weynighe daer van berooft geweeſt hebben. Ende hoewel de ombedachte haeſticheyt der ongebreydelder Ionckheyt my afghetrocken heeft, van dat ghetrouwe aenſien, dwelck ick uwe Ma. van naturen ende ſchuldighen plichts weghe, ſchuldich was, als myne wettelicke ende natuerlicke Ouerſte, ende dat de natuerlicke ſorghe die ick hadde, om myn leuen te defenderen, my onlancx beweechde, tot onwarachticheyt, ende tot onbehoorlicke wederroupinghe van ſommighe ſulcke poincten, als ick te vooren in alder ootmoedicheyt beleden hadde: des niet teghenſtaende bidde ick uwe ſeer doorluchtighe Ma. dat ghy Gode naervolghende, wiens euenbeeldt (ſoo wel int aenſien vanden gheluckighen ſtaet dien ghy bedient, als oock int aenſien van uwe byſondere wyſheyt, ende andere ſeldſame ende ſinguliere deuchden, ende perfectien, daer mede v God ende natuere ouervloedelick begaeſt hebben) ghy ons hier op aerden repreſenteert, dat het uwe Ma. belieue medelijden te hebben, met den ellendighen ſtaet vā my, die nv den alder ellendichſten ben van alle uwe Ma. onderſaten, ende my ghenadelick te gonnen quytſchelt ende vergheueniſſe, die ick niet alleene en bekenne dat ick des doots weerdich ben, maer die oock tot een bewijs van myne boetveerdicheyt, ende van myn bedroeft ende benaut ghemoet, van uwer Maieſteyts handen geen verlanghinghe myns leuens en begheere, ſoo verre het niet beſtaen en mach, met v ghenadich welbehaghen, maer ick begheere veel eer, de verſchrickelicke pyne, die my naer uwe Ma. Wetten, rechtelick opgheleght is, ſoo verre tſelue uwer Ma. eenige genouchdoeninghe weſen mach voor die grouwelicke miſdaet, daer ouer ick naer uwe Ma. Wetten, weerdelick veroordeelt blyue, oft eenige verſachtinge vā uwes Ma. gramſchap, welcke ghy met rechtē teghen my draecht, die ick niet en begeire te leuen, ſonder uwe gonſte, ende ſteruende, wenſche ick van herten, dat myn eynde, het beghintſel weſen mach vā uwer Ma. gheruſticheyt, ende myn doot, de behoudeniſſe vā v leuen, ende den waſdom ſoo wel uwer Ma. als uwer ſeer florerende Republicke, van al de meeſt gheluckighe ſegheninghen des almachtighen Gods.

Vwe Ma. ſeer bedroefde onderſaet, om dat hy teghen v miſdaen heeft,

Francois Throkmorton.

Hy sandt aen hare Ma. met tsamen de voorsz submissie/ een verclaringhe insghelicx met zijn eyghen handt gheschreuen/ inhoudende de effecten van de principaelste poincten van zijne verraderien/ te vooren beleden: alleenlick wederroepende/ het beschuldighen van zijnen Vader/ ende sommighe ander particuliere dinghen van gheenen aensiene om hem van zijne verraderie te ontschuldighen/ waer van het effect/ in zijn eyghen woorden/ ghelijck hyse ghestelt heeft/ hier is volghende.

De eenighe oorsaecke waerom ick de practicke welcke ick beledẽ hebbe/ eerst voorcn nam/ ende mynen vader ten onrechte touchierde/ was/ om dat ick eensdeels meende/ dat t'papier dwelck soo langhe naer der handt gheschreuen was/ my nae rechte niet touchieren en conde: maer insonderheyt/ om dat ick daer mede ghedachte te coloreren t'beschrijuen van die namen eñ Hauens met de Romeynsche handt/ welcke langhe naer den tijt van my beled en/ geschreuen waren/ by occasie van een conferencie aengaende dese laetste practicke tusschen den Spaenschen Ambassadeur ende my.

Mijn verstant dwelck ick hadde met de Scotsche Coninghinne begoeste/ het was een weynich voor Christmisse twee Jaren. Het Cyfer hadd'ick van Thomas Morgan, in Vranckrijcke: den eersten brief ontfinck ick door Godfroy Fulgeam, door welcken oock meest alle sulcke andere quamen/ als ick naerderhandt ontfinck/ wtghenomen die tot my quamen/ door de handen van F.A. diese ontfinck/ (alsoo hy my seyde) vanden ghast/ daer van ick in mijn voorgaende belijdenisse ghesproken hebbe/ wiens naem/ ick betuyghe het voor God/ ick niet en weet/ noch van waer hy is. Ende aengaende sulcke brieuẽ als tot my quamen inde absentie van Fulgeam, zy waren ingheslote onder een deckel van Fulgeam, ende waren my gheleuert door de handen van Robart Tunstead zijn schoon-broeder/ den welckẽ ick/ sulcke als ick voor de Scotsche Coninghinne hadde/ ouerleuerde/ ouerdect met een opschrift aen Fulgeam. Ende my ghedenct/ dat ick eens oft twee mael door eenen van myne knechten/ genaemt Butler, om de Schotsche Coninghinne brieuen zandt ten huyse van den voorsz Tunstead, naer by Buckstones, ouerdeckt met een directie aen Tunstead, eñ onder eenen brief aen Fulgeam. In sulcke brieuen alsser aen my quamen vande Schotsche Coninghinne/ waren dickwils brieuen in ghesloten aen F. A. eñ meest altijt eenighe om Thomas Morgan. Hare brieuen hielden inne/ Aen my/ etc. Maer eer ick mijn andtwoorde aen haer weder sandt/ verstondt ick vande doot vanden Hertoghe van Lenox, ende ick hoorde met eenen vã Morgan (met welcken al mijn verstant was/ want met mijnen broeder en hadde ick noyt gheen ander/ dan dat die dingen welcke ick aen Morgan schreef/ mijnen broeder door hem meest altijts mede ghedeylt waren) dat dẽ Hertoghe van Guyse door de persuasie vanden Paus ende vanden Coninck van Spanien, belooft hadde de reyse selue in

perſoone aen te nemen : ende datmen meende dat den naeſten wech
om voor de Schotſche Coninghinne libertept ofte vrpheit te ver-
crijghen/ende om Schotlandt te reformeren/ was hier in Englant
te beginnen/ ende daerom begheerde hp van mp te weten/ oft naer
mijn ghevoelen/ de Catholicken ſulcke macht alſſer ſoude gheſon-
den worden/niet wederſtaen en ſouden/ aengheſien naer den geluc-
kighen voortganck vanden voorſz aenſlach/verſocht ſoude worde/
datmenſe in hare Religie draghen ende dulden wilde/ende waer toe
mp dochte dat de maeht wel beloopen ſoude/ ſoo wel vant Peerde-
volck als vant voetvolck/ ende waer ick dochte dat zij alderbequa-
melicxt landen mochten. Mijn antwoorde was/ dat ick als doen
ter tijt geen groote apparentie en ſach/ dat ſulck eenen aenſlach wel
ghelucken ſoude/om dat de Catholicken vreeſachtich waren/ hier
ende daer verſtropt/ende de ſaecke ſelue periculeus was/ omme pe-
mande gecommuniceert te worden/ ſonder dwelcke ick niet en ſach
hoe vande macht eenighe eſtimatie conde ghemaeckt worden : be-
neffens dat het een ſonderlinghe dangier was/ voor de Schotſche
Coninghinne/daer toe ick gheen remedie en ſach.

Ick maeckte van deſer ſaecken ghewach in mijne naeſte brieuen/
aen de Schotſche Coninghinne/ wiens andtwoorde was/ Dat zp
onlancx van dat beſlupt ghehoort hadde/etc.

Op mijn voorgaende andtwoorde aen Morgan, begheerde hp dat
ick wat confereren oft ſpreken wilde metten Spaenſchen Ambaſ-
ſadeur/aenden welcken ick van daer ſoude gerecommandeert wor-
den: hier op ſandt den Spaenſchen Ambaſſadeur om mp/eñ ſprack
met mp van deſer ſaecke/ mp verſekerẽde/ dat hp het (naer zpn ghe-
voelen) ſeer licht vandt/ hier met wepnighe macht een ſeer groote
veranderinghe te maken/ conſidererende dat de lieden ter orloghe
onghewone waren/ ende dat haer de beroerte ſoo verbaeſt maken
ſoude/ (ſoo hp dochte) dat zp ſo haeſt overweldicht/ als beſprongen
ſouden worden/ ende hp en conde niet ghedencken/ oft de Catholic-
ken en ſouden haer ſeluen in ſulck een ſaecke laten ſien/ aengheſien
het voornemen tendeerde/ om henlieden te vercrijghen vrphept der
conſciencie: ende daerom begheerde hp/ dat ick hem verclaren wil-
de/wat mp dochte dat de lieden in ſulck een ſaecke doen wilden/ eñ
waer ick dochte dat het bequaemſte Landen was/ ende wat ſterck-
ten in deſe quartieren alderbeſt waren om in te nemen. Ick andt-
woorde hem/dat den aenſlach/ſo het ſcheen/ op een groote onſeker-
hept ſtont/ ſoo verre hp dependeerde vande wetenſchap van een ſe-
ker macht/ die hier moeſte ghevonden worden/ daer van hem nie-
mant verſekeren en conde/ het en ware dat hp alle de Catholicken
ondertaſt hadde/ dwelck onmoghelijck was te gheſchieden/ ſonder
een openbaer perpckel van het ontdecken vanden aenſlach : Want
aengaende eenich groot perſonagie/ Ick en kenne niet eenen/ die tot
deſen handel mochte ghetrocken worden/ die meer draghen conde/

dan zijn ordinaire retenue. Den eenighen wech in sulcke een saeke/ was (seyde ick hem) voor de ghene die haer tot desen handel wilden laten intrecken/ ende die in haer landt van credite waren/ Crijchsvolck op te nemen onder d'authoriteyt vande Coninghinne.

Maer ouermidts dese dinghen stuenden op onseker foudamēten/ dwelck in soo groote ende ghewichtighe saecken niet en behoort te gheschieden/ so zeyde ick/ datter behoorde ghehresolueert te worden/ dat tghewelt datter te senden was/ van sulcken ghetale wesen soude/ dat (god gheue wat wederstant zij hier vinden mochten) zy van haer seluen machtich ghenouch mochten wesen/ om eenich ghewelt te beieghenen ende thooft te bieden/ dwelcke bereyt mochte wordē/ om teghen henlieden ghesonden te worden/ ende dat zy daerom niet min wesen en conden dan 15000. mannen.

Nopende de plaetsen van haer landen/ ick seyde/ datse vele hinck aen tghewelt datter ghesonden soude worden: Want waer dat in grooten ghetale/ daer en lach niet aen/ waer zij landen: maer waer het maer een cleyne compaignie/ soo wast noodich dat het gheschieden soude inde beste gheaffectioneerde quartieren/ ende die verdest gheleghen zijn van hare Ma. principale sterckten/ dwelck ick seyde te wesen/ Int Noort quartier, aen beyden zijden.

Aengaende t'perijckel voor de Schotsche Coninghinne/ by my voorghewendt/ hy seyde dat hy gheenen raedt en wiste/ het en ware datse ghelicht ende wechghenomen conde worden/ met eenighe 200. peerden/ dewelcke ick (seyde ick hem) niet en sach wel moghelick te wesen/ om dat ick in die quartieren niet eenen Edelman en kende/ (die tselue soude moghen te weghe brenghen) die ick soude derfuen raden/ de saecke voor de handt t'ontdecken oft bekent te maken.

Eyndelick/ onse cōclusie was/ dat ick hem soude informeren vande Hauens/ alsoo particulierlick als ick conde: ende binnen weynighe daghen daer naer/ by hem beuindende dat de macht om herwaerts te senden/ veel minder was/ dan daer ick af ghesproken hadde/ ende datter eenich verschil was tusschen den Paus ende den Coninck van Spanien/ om de lasten ofte d'oncosten wille/ so seyde ick hem/ dat den sekersten cours/ ende met min perickel was/ eenighe heyr in Schotlandt te senden/ daer een cleyne macht een groote veranderinghe broeden wilde/ ende alle dinghen daer naer s'Coninckx behaghen wtgherecht ende versekert zijnde/ so dochte ick dat het in zijn macht was/ door eenen gheduerighen crijgh/ ende door incursien den staet alhier soo te molesteren/ dat hare Ma. ghedwonghen soude wesen/ der Schotscher Coninghinnen hare vrijheyt te laten/ ende wat daer op meer met redene/ soude begheert ghewecst hebben/ tot weldaet vande Catholicken alhier. Ende hier in seyde ick/ dat het een groote voorderinghe wesen soude/ soo verre daer ter seluer tijt sommighe in Irelandt aengheset waren/ daer/ al waert schoon

dat

dat zy tſelue perickel onderworpẽ waren/ tghene dat dander erypſch volck gheleden hadde/ſoo ſoude den laſt harer Ma. ſoo groot ende ſwaer vallen/ ende ſoude ſoo groot een occaſie weſen/vande v̈ſtroyinghe van haer ghewelt/ dat een veel minder Compagnie dan daer ick eerſt van geſproken hebbe/ (hier ter bequamer plaetſe aent lant gheſtelt zijnde) t'herte generalick vā alle lieden v̈ſchricken eñ beweghen ſoude (ſoo ſeere als eenich dinck ter werelt) om haer ſeluen te thoonen/tot de voorderinghe vande voorghenomen ſaecke.

Hy verwierp ghanſchelick het voornemen,oft den aenſlach op Irlandt,ende en hadde gheen miſhaghen aen den aenſlach op Schotlandt: maer hy was noch altijts gheſint hier erpghſvolck aent lant gheſtelt te hebben/ ende daerom begheerde van my ſeer ernſtelick/ dat ick my particulierlick informeren wilde/ vande Hauens aen de zijde van Cumberlandt eñ Lancashire, ende wat lieden daer woonden/die totter Religie wel gheaffectioneert waren/ ende wat plaetſen licht waren om inne te nemen/ ende welcke daer bequame waren/om ſterck ghemaeckt te worden.

De naeſte reyſe dat ick tot den Spaenſchen Ambaſſadeur ghinck/ vant hy hem ſeluen bezwaert/om dat hy verſtont/datter in Vranckericke ſaecken beſloten waren/ſonder hem daer van te adverterẽ: ende hy zeyde my/dat Parſons de Ieſuit, naer Rome ghegaen was/ gheſonden weſende (alſoo hy dochte) om des Paus meyninghe te vernemen.

Corts daer nae quam mijn broeder Thomas ouer/om eenen eyndt te maken van onſe rekeninghe/ ende om my te perſuaderen/ dat ick ouer comen wilde/my verſekerende/ dat/ ſoo veele als hy mercken conde/daer geen apparẽcie en was/dat dẽ aenſlach emmermeer gelucken ſoude. Dewyle dat hy hier was/ ende dewyle ick mijn intelligentie onderhieldt met de Schotſche Coninghinne/ aengaende haere vrijheyt/ſoo ſandt den Spaenſchen Ambaſſadeur om my/ eñ ſeyde my/dat Mope ouer ghecomen was/om Suſſex ende de Hauens te beſichtighen/ ende (ſoo hy dochce) om de ghene die daer van de beſte reputatie waren/te ondertaſten: Daer in hy hem ſcheen te bedroeuen/ om datmen ſulcke ſaecken hem niet en hadde laten doen/ weſende eenen alſulcken/ daer die in Vranckericke (ghelijck zy hem wijs maeckten) in deſen aenſlach hem principalick op verlieten.

Naer der handt ſeyde my d'Ambaſſadeur/d at het Carel Paget was/ ende dat hy weder ghekeert was/ maer dat hy niet en wiſte/ waer hy gheweeſt was: ende ter ſeluer tijt ontfinck ick oock eenen brief/ van Morgan, dat het Paget was: maer hy verſekerde my/ ende begheerde van my/ dat ick den Ambaſſadeur oock verſekeren ſoude/ dat zyn compſte niet en was om yemande te beweghen / maer alleenlick om het Landt te beſichtighen/ dewyle yemanden te beweghen/ hem ſonderlinghe toe betrout ende opghelegt was. Ick dede alſoo: Ende hy badt my/ dat ick zyner ghedencken wilde/

aengaende de voorsz namen ende Havens/ segghende/soo het exactelick ghedaen ware/ tusschen dit ende het wtcomen vanden Jare/ namelick de Lenten/ dat het ghenouch wesen soude: overmidts hy vroegher gheen apparentie en sach/ om den aenslach te moghen executeren ofte wtvoeren.

Mijn broeder eenen eyndt met my ghemaeckt hebbende van zijn rekeninghe/ keerde wederom met dit beslupt onder ons ghemaeckt/ (Jck betuyghet voor God) Soo den aenslach niet en ghelucktc tusschen die tijt ende de naerste Lenten/ nu gheleden/ dat ick mijn dinghen hier effenen/ ende over gaen soude. Ende om deser oorsaecke/ hy vertrocken zijnde/ reysde ick te Landewaert/ soo wel om te vercoopen ende orden te stellen/ aengaende mijn Landt in die quartieren/ als oock om t'bewerp te halen vande Edel lieden en Havens/ voor den meesten deel van Enghelandt/ dewelcke ick selue beschreuen hebbe ghehadt/ meer dan twee Jaren naer date van dien/ ende ghelaten hebbe in mijn studoir tot Feckenham.

T'bewerp tot Feckenham niet vindende/ keerde ick wederomme naer London, daer ick de minute vande namen vandt inde Secretaris ofte loopende handt gheschreuen/ dewelcke ick tot den Spaenschen Ambassadeur drough/ alwaer ick d'ander inde Romeynsche handt/bewierp in zijn studoir. Daer in stellende/ Datmen Chester nemen soude, om de ghemackelickheyt/so my dochte/ ende om hem te beter couragie te gheuen inde saecke. Jck liet dat selue by hem/ belouende dat ickt tusschen dien tijt ende de naeste Lenten/ voldoen soude/indien ick soo langhe vertoefde: hem te kennen gheuende/ dat ick voor suspect ghehouden was/ ende dat mijn voornemen was te vertrecken: maer hy onriedt het my seere ende ernstelick/ en beloofde my/soo den aenslach niet voort en ghinghe/ dat hy als dan oock vertrecken wilde.

Oft Heer Franchois Enghelvelt in dese practicke mede dede ofte niet/dat en weet ick niet: maer ick ben seker (want alsoo seyde my de Spaensche Ambassadeur) dat Heer Franchois verstant hadde met den voorseyden Ambassadeur/al den tijt dat hy hier was.

De Spaensche Ambassadeur zeyde my/ dat hy hoorde/ dat het volck van Northwales, tamelick wel gheaffectioneert was/ en daeromme begheerde hy oock de Havens van dien quartiere te hebben: Jck seyde hem/ dat ick hem hier naer daer aen helpen wilde/ hoewel dat daer gheen goet te verwachten en was/ om de redenen die ick in mijn eerste belijdenisse verclaert hebbe:Ende hier op/sdaechs voor mijn ghevanckenisse/ sandt my de Spaensche Ambassadeur t'voorsz papier/ met de Romeynsche handt gheschreuen/ te rugghe/ begheerende dat ick tzelue t'mijnen solaese wat volcomender stellen wilde/dwelck d'oorsaecke was dat tzelue in mijn groen Fluweelen Cofferkē niet en was. De Schriften in mijn Cofferken/ waren sodanich/ als by my beleden waren/ ende quamen in mijne handen/

alsoo ick bekent hebbe.

Jck bidde hare seer doorluchtighe Maiesteyt/ seer ootmoedelick/dat d'extremiteyt welck ick alreede gheleden hebbe/ende d'oorsaecken welcke ick ontdeckt hebbe/ tot gerusticheyt ende versekertheyt van hare Maiesteyt/ende haren Staet/ niet bekent ghemaect (ghelijck ghebleken heeft) door eenighen anderen middel dan door my seluen/ verweruen mach/ het wtstrecken van haer ghenaedich medelijden/ tot verlichtinghe van mijnen ellendighen staet (die ick hare Ma. arme bedroefde ondersaet ben) ende vande mijne/so God om myner misdaden wille/tselue niet verhoedt.

Oordeelt nv/ alle die ghy niet verkeerdelick gheaffectioneert en zijt/oft Throckmorton weerdelick veroordeelt is/ ende oft zijn bekentenissen(hoe wel zy/naer zijn voorgheuen/met ghewelt van hem wtgheperst zijn) in rechte crachtich zijn teghen hem. Hy heeft gheconspireert om den Staet des Rijcx ter schande te maecken : om vreemdelinghen in te brenghen/die het Lant in nemen souden: Om hare Ma. af te setten ende te beroouen van haer wettelick ende natuerlick Recht/ende Erfachticheyt aen de Croone van Englandt/ ende om een vreemdelinck in haren Stoel te stellen : Maer dit laetste poinct/ Om een vreendelinck in hare plaetse te setten, wil (by auenture) gheloochent worden: soo noteert dan/ dat de meeste verhinderinghe van t'vervolghen vanden aenslach/ inden ghantschen treyn vande practycke was/ Dat zy gheenen wech en vonden om de Schotsche Coninghinne in liberteyt ende behoudender handt te stellen/ alsdan/ indien dese dangereuse verraderien by Torture ontdect worden (dwelck den eenighen middel is/ den Princen ghelaten/om verraderien ende aenslaghen teghen hare Staten eñ Persoonen aent licht te brenghen/daer zy apparente stoffe van suspicie vinden/ ghelijck inde saecke van Throckmorton, opt sicht van het bewerp vande Hauens/etc.) mach de Wet den verrader aentasten ofte niet ? Jndien yemandt dese questie ontkent/ houdt hem voor eenen vriendt vande verraders ende verraderien/ ende voor een vyandt van de Co. Ma. Welcke God langhe bescherme/ eñ maecke haer vyanden tot schande.

Eynde des eersten Tractaets.

Een warachtich ende volcomen verclaers,

Vande verschrickelicke

verraderijen/ gepracticktiert by den verrader VVilliam Parry, teghen de Co. Ma. van Englant:

De maniere van zijn aenclachte/ ouerwinninghe/ende Executie: Midtsgaders de Copien van verscheyden zijne/ ende andere brieuen/ tot verscheyden eynden streckende/ Tot preuuen van zyne verraderien.

❧ Daer toe noch een bequame additie/ Inhoudende een corte versamelinghe/ van zijne gheboorte/ opvoedindinghe/ ende treyn zijns leuens.

Desen Willam Parry is gheexecuteert gheweest opden 2. dach van Meerte 1585. stilo nouo.

Ese VVilliam Parry, een man wesende van zeer slechter afcomste/ maer vã eenen seer houeerdighẽ ende dertelen gheest/ hem seluen altijts draghende verre bouen de mate van zijne conditie: Naer dat hy laughen tijt een verdoenelick ende een ongheschickt leuen geleyt/ ende groot ouerlast ghebruyckt hadde teghen eenen Hugo Hare, een Edelman vanden Inner Tempel, met een opset/ dat hy hem in zijn eyghen Camer soude vermoort hebbẽ/ daer ouer hy seer rechtveerdelick in Rechte schuldich verclaert was: siende dat hy generalick by alle goede lieden om dese ende andere zijne misdaden veroordeelt ofte verwesen was/ soo verliet hy zijn eyghen Vader landt/ ende begaf hem in ander landen te reysen ouer de zee. Inden cours van dese zijne reyse/ versaecte hy zijne verbintenisse ende schuldighe ghehoorsaemheit daer door hy aen hare Ma. verplichtet was/ ende wiert verzoent/ eñ onderwierp hem seluen den Paus. Naer dwelcke/ op de conferencie met sekere Jesuiten ende andere van ghelijcke qualiteyt/ hy eerst zijn grouwelicke verraderie voorennam/ om de Coninghinne (welck God langhe int leuen sparen wil) te vermoorden: Om dwelcke wt te rechtẽ/ ende te executeren/ hy hem seluen verbandt door brieuen ende beloften/ welcke hy Gode dede ende den menschen/ ende alsoo keerde hy met dit voornemen wederom in Englandt/ in Januario 1583. eñ sichtent dier tijt practickierde hy op verscheyden tijden/ omme zijn

duyuelsch voornemen ende beluyt wtghevoert te hebben: tzelue nochtans bedeckende/soo vele als in hem was/met een dexel ende pretentie van groote ghetrouwicheit teghen hare Maiesteit.

Terstont naer dat hy weder ghekeert was in Enghelandt/sochte hy eenen secreten toeganck te hebben tot haere Ma. voorgheuende dat hy haer een saecke vā grooter importantie te openbaren hadde. Dwelck hy vercreech/ende dat selue soo priuatelick in hare Hoochheyts Pallays tot White hall, dat hare Ma. ter tijt dat hy tot haer quam/niet meer dan eenen eenighen Raedtsheere by haer en hadde/ in een afghesonderde plaetse/die so verre van daer was/ dat hy zijn sprake niet hooren en conde. Ende daer ontdeckte hy als doen hare Ma. (maer bewimpelt met alle de listighe ende verradische wetenschap die hy hadde) een deel vande conferencien ende handelinghen welcke hy ghehadt hadde/ so wel met de voorsz Jesuiten eñ andere dienaren des Paus/ als insonderheit met eenen Thomas Morgan, een wtghevluchte/residerende tot Parijs: die hem bouen alle andere riedt/ in dat duyuelsch voornemen voort te varen (ghelijck in zijn vrijwillighe bekentenisse hier naer volghende verclaert staet) hare Ma. nochtans inde handt stekende/dat zijn eenighe meyninghe vā soo verre te procederen met de voorsz Jesuiten ende dienaren des Paus/tot gheenen anderen eynde en streckte/dan om die dangereuse practicken door haer trouweloose ondersaten ende ander quaetwillighe persoonen buyten slandts/ teghen hare Ma. verziert ende voor ghenomen/te ontdecken: hoe wel het nader handt zeer naectelick ghebleken heeft/ soo wel by zijne voorsz bekentenisse/ als door zijne handelinghe met eenen Edmond Neuill, † Wapenvoerder/dat zijn eenich voornemen int ontdecken van tzelue/ op sulck een listige ende verradische wijse/ als hy ghebruyckte/ tot gheenen anderen eynde en tendeerde/dan om den wech te lichter te maecken/ om zijn duyuelsch ende boos voornemen te vervullen.

† Int Latin, Armiger.

Ende hoe wel eenich ander Prince dan hare Ma. (die niet gheerne eenighe harde censure aen en neemt teghen de ghene die protesteren datse ghetrouwe zyn/gelijck Parry dede/eer soude gheprocedeert hebben tot straffe van sulck eenen ondersaet/ die hem so verre ingelaten hadde/ als by eede te belouen/ dat hy haer haer leuen nemen soude (also hy teghen hare Ma. selue beleedt:)soodanich was nochtans hare goedicheyt/Datse inde plaetse van straffe/ so vriendelick met hem handelde/ datse hem niet alleene toe en liet acces te hebben tot in hare teghenwoordicheit/ maer oock dickwils priuate conferencie met haer te hebben/ ende op een opinie diese eenmael ontfanghen hadde/ van zijne ghetrouwichevt tot haerwaert (als oft zijn boos voornemē/ ghelijck hy protesteerde/ tot haren dienste geweest hadde) presenteerdese hem een seer liberael ende heerlick pensioen.

Bouen desen/ op dat hy by de goede ende wel gheaffectioneerde ondersaten des Rijcx/in gheenen haet comen en soude (daer van hy

hem-

hem ſeluen met verſekerthept zyns leuens gheenſins en ſoude hebben connen bevꝛyden/ ſoo zijn duyuelſch voozꝛnemen ontdeckt ghewoꝛden hadde) ſoo hielt hare Ma. tzelue ſecreet/ſonder dat eenighe creature ter werelt te communiceren/ totter tijt toe dat hy het teghen eenighe van haren Raedt ſelue gheopenbaert hadde/ ende dat het oock ontdeckt was/dat hy den voozſz Neuill ſochte te beweghen om met hem in zijn duyuelſch ende boos voozꝛnemen/ mede aen te ſpannen.

Dit is een ſeer ſeldſaem exempel/ende ſoodanich een/dwelck veel meer te kennen gheeft/ de ſonderlinghe goedichept ende goedertierenheit van hare Ma. Pꝛincelicke nature/ dan het hare ſo danighe voozſichtichept pꝛijſt (ſoo verre een onderſaet zijn Ouerſte cẽſurerẽ mach)alſſer behoozt te weſen in eenen Pꝛince/ende in eenen perſoon van ſulcker wyſhept ende qualitept/als hare Ma.is. Ende ghelijck haer de goedichept van hare Ma. natuere hier dooꝛ ſeer opentlick bewees ſeldſaem te weſen/in ſodanich een extraoꝛdinare ſake/ eñ in een ſaecke die vooꝛ haren Coninckklickẽ perſoon ſo dangereus was: alſoo bewees haer Parris booſhept ſeer naectelick inden hochſten eñ wterſten graedt te weſen/ die niet teghenſtaende de voozſz extraoꝛdinaire ghenade ende gonſt ouer hem wtgheſtreckt/niet alleene den voozſz Neuill en perſuadeerde/ een medeghenoot te woꝛden inden voozſz booſen aenſlach: maer (ghelijck Neuill bekent) hy impoꝛtuneerde hem ſeer ernſtelick daer toe/ als tot een wettelicke/ eerlicke/ ende verdienſtelicke daet/ niet naer latende dat hem aenlocken ofte beweghen mochte/om daer toe te bewillighen.

Maer ſulck was de ſonderlinghe goedichept des almachtighen Gods (dewelcke hem van hare Ma. kintshept aen dooꝛ veel clare argumenten beweſen heeft/ haren eeuighen eñ byſonderen beſchermer te weſen) dat hy in Neuils herte alſoo wꝛochte/ dat hy ghemoueert ofte gheroert was/tzelue hare Ma. te openbaren: eñ tot dien eynde vercoos hy een ghetrouwe Edel man ende van goeder qualitept int Hoff/den welcken hy op Maendaghe den achſten vã Spoꝛkelle laetſtleden/ int langhe ontdeckte/ al datter tuſſchen Parry ende hem ghepaſſeert was/ die het van ſtonden aen hare Ma. te kennen gaf: Daer op hare Ma. behaghen was/ dat Neuill gheexamineert ſoude woꝛden dooꝛ den Graue van Leyceſter,ende Heer Chriſtopher Hatton: die hem op den ſeluen dach des auondts/examineerden/ eñ hy affirmeerde volſtandelick oft ſtantvaſtelick/ alle tgene dat hy te voꝛen teghen den voozſz Edel man verclaert hadde.

Middeler tijt continueerde hare Ma. hare byſondere ende ſeer Pꝛincelicke cloeckmoedichept/ die niet ontſet en was dooꝛ de ſelſaemhept vande ſaecke/noch verzaecht dooꝛ d'afgrijſelickhept van ſulck eenen leelicken aenſlach/ſtreckende tot berooumghe van haer gracieus leuen (een ſaecke welcke die Raedtſheere die daer teghenwoozdich was/doen Parry naer zijn wedercomſte teghen hare Ma.

zijn boos voornemen ontdeckte/ bysonderlick bemerckte eñ waer-nam/die in haere ghedaente niet meer veranderinghe en merckte/ dan oft hy haer eenige saken vertelt hadde/daer mede zy zeer wel te vreden was.) Dwelck opentlick bewijst/ hoe zij haer betrouwen gantschelick stelt/op de beschermínghe des almachtighen. Eñ also stelde hare Ma. orden/ achtervolghende den ghewoenlicken cours van haer singuliere goedertierenheit/dat Parry op den seluen maen-dach des auonts (hoe wel buyten zijnē weten) gesonden soude wer-den ten huyse vanden Heer Secretaris, binnen London, die doen daer was: de welcke/ volghende sulcke instructie als hy van hare Ma. ontfanghen hadde/ hem te verstane gaf/dat hare Hoocheyt (int aen sien vande goede affectie die zy wel wiste dat hy den voorsz Parry toedroech/eñ van t'betrouwen dwelcke Parry wtwendelick beleet te hebben/op den Heer Secretaris) hem bysonderlick vercoren hadde/ om met hem te handelen vā een sake die hare Hoocheit aenghinck/ ende dat zy niet en twyfelde/ oft hy en soude zijnē schuldigen plight teghen haer quijten/ volghende die extraordinaire deuotie eñ ghe-neghentheyt welcke hy seyde dat hy haer toe droech.

Eñ daer op seyde hy hem/dat hare Ma. gheadverteert was/dat-ter teghenwoordelick wat voorgenomē was teghen haren eygenen persoon/daer van zij wel dochte dat hy wetenschap hebbē moeste/ considererende de groote hope eñ t'betrouwen dat eenighe van hare arghst gheaffectioneerde ondersaten in hem stelden: Eñ dat daerom haer begheerte was/dat hy hem zijne wetēschap hier van verclaren wilde: ende oft de voorsz Parry selue tot yemande eenighe woorden hadde laten vallen (doch met een voornemen van zijne dispositie al-leenlick te openbaren) die hem in suspicie brenghen mochten/als of hy selue eenich sulck boos voornemen hadde. Maer Parry v̄saeckte het ghantschelick met groote ende heftighe protestatien. Daer op de Heer Secretaris, om hem te beter te beweghen om in soo ghewich-tich een saecke/rondelicker te handelen/ hem verclaerde/ datter een Edel man van qualiteyt was/ al wt oft alsdeels soo goet oft beter dan hy selue was/ende die meer zijnen vrient dan zijn vyandt was/ die het hem aensegghen wilde in zijnen aenghesichte: nochtans per-sisteerde Parry hartneckichlick by zijn voorgaende versakinghe/ eñ rechtveerdighinghe van zijn selfs onnooselheyt/ende en wilde geen-sins toestaen/dat hy een medegenoot was ofte wetēschap hadde/vā soodanighen eenen aenslach ofte voornemen. Ende voor dien nacht tot des Heeren Secretaris huyse ghelogiert wesende / soo begheerde hy des anderen daechs smorghens seer vriendelick/mettē Heer Se-cretaris wat meer te moghen spreken: d'welcke hem verwillicht zijnde/so verclaerde hem Parry, dat hy indachtich ghewordden was/ hoe hy eenmael eenighe propoosten hadde met eenen Neuill, die van zijn maechschap was (alsoo noemde hy hem) aengende een poinct der leeringhe begrepen inde andtwoorde ghemaeckt op den bouck/

ghein-

gheintituleert/ D'executie van Iustitie in Enghelendt, &c. By welcken Boeck ghereſolueert was/ dat het gheoorlooft was / eenen Prince het leuen te nemen/ tot voorderinghe van de Catholicke Religie: Maer hy proteſteerde / dat hy noyt eenighe propooſten met allen en hadde/ van eenighen aenſlach voorghenomen teghen den perſoon van haere Maieſteyt.

Welcke zijn loochenen (tot twee verſcheyden reyſen/ naer dat hem ſoo veel licht ende openinghe vande ſaecke ghegheuen was) ons ſeer claer voor ooghen ſtelt/ beyde de Rechtveerdicheyt eñ de voorſichticheyt Gods: Zijne Rechtveerdicheyt/ daer inne hy gheen vermoghen en hadde (hoe wel hy van ſcherpen begrijpe was) om deſe openinghe waer te nemen/ om daer door het dangier outgaen te hebben/ daer in hem Neuills beſchuldinghe hadde moghen brenghen/ door het belijden van tſelue/ als een ſaecke die alleene vooren gheſtelt was/ om te ghevoelen van wat meyninghe dat Neuil was/ van welcken hy te vooren tot den Heer Secretaris gheſeyt hadde/ dat hy hem qualick te vreden vandt/ ende daerom mochte zijne bekenteniſſe grootelicx ghedient hebben/ om hem ſeluen (aengaende deſe intentie) ghepurgeert te hebben: Zijne Voorſichticheyt/ Daer in hy door zijn groote barmherticheyt/ niet toe laten en wilde/ dat ſulck een dangereus ende boos Lidt ontcomen / ende tot hare Ma. perijckel/ langher leuen ſoude.

Op den ſeluen dach des auondts/ was Parry ghebrocht ten huyſe vanden Graue van Leyceſter, ende werde daer van ſtonden aen gheexamineert voor den voorſeyden Graue van Leyceſter, mijnen Heere de Vice-Camerlinck, ende den Heer Secretaris: Hy volherde in zijn verſaecken/ van alle tghene dat hem aengheſeyt werdt. Daer op Neuill (voor hem ghebrocht zijnde aengheſicht teghen aengheſicht) ſuſtineerde zijne beſchuldinghe teghen hem ghedaen: nochtans en wilde hy het niet bekennen/ maer ſtelde zijn credit ſeer hoochmoedelick ende vermetelick/ teghen Neuils credit / ſuſtinerende dat zijn Neen, alſoo goet was/ als Neuils Iae, ende by maniere van § Recriminatie, wierp hy de ſchuldt op Neuill ſelue. Aen d'ander zijde/ hielt Neuill met grooter ſtantvaſticheyt ſtaende/ alle tghene dat hy te vooren gheſeyt hadde/ ende verclaerde verſcheyden/ der waerheyt ghelijckformighe omſtandicheden/ vande tijden/ plaetſen/ eñ manieren van haer verſcheydene conferencien/ ende van ſulcke andere dinghen die tuſſchen hun beyden gheſchiet waren/ int verhandelen van die daet: Daerop Parry als doen inden Tower (dat is/ inde ghevanckeniſſe) gheleydt werdt/ ende den Neuill was by haere Hoogheden bevolen/ onder zijn eyghen handt by gheſchrifte te ſtellen/ alle tghene d'welck hy te vooren by monde verclaert hadde/ dwelck hy met zijn eyghen hadt dede / alſoo hier naer breeder volght.

§ Dit is wanneer yemãt die beſchuldicht wort, de ſchult af keert ende op den beſchuldighen leght.

 Edmund

Edmund Neuils verclaers, den x. Februarii, 1585. onderteeckent met zyne eyghen handt.

COrts naer dat William Parry, den voorleden Somer/ in zijn versoeck vã t'Meesterschap van S. Catherinen, afgheslaghen was/ quam hy tot mijnen huyse/ te Witten Broers, alwaer hy bewees/ dat hy seer qualick te vreden was/ ende voer seer heftelick wt teghen hare Ma. eñ hy wilde dat ick my seluen versekeren soude/ Dat ick gheduerende desen tijt ende staet/ nemmermeer contentement verkrijghen en soude. Maer aenghesien (seyde hy) dat ick weet/ dat ghy van eerlicke afcomste/ ende een man van resolutie zijt/ wilt ghy my versekertheit geuen/ oft dat ghy met my aenspannen/ ofte my niet wroeghen wilt/ soo wil ick v den eenighen middel verclaren/ om v seluen goet te doene. Dwelcke wanneer ick hem belooft hadde/ soo ordineerde hy my des anderen daechs tot zijnen huyse te commen/ inde strate ghenaemt/ Feuter Lane: Ende dien volghens daer verschijnende/ vandt ick hem noch op zijn bedde/ daer op hy zijne knechten beual wt te gaene/ ende begoeste my aen te spreken op deser wyse: Mijn Heere/ seyde hy (want alsoo noemde hy my) Ick protestere voor God/ datter drie redenen zijn/ die my principalick beweghen/ dese daet aen te gane/ welcke ick voorên hebbe/ v te ontdecken: De herplantinghe vande Religie/ het prefereren van den Schotschen tytel/ Ende de voorderinghe van Justitie/ die in dese Republicke wonderlick verdoruen is: Ende daerop beghonste hy eenighe discoursen te maecken/ wat plaetsen bequamelick mochten inne ghenomen worden/ om sulck wtlandisch Crijschvolck alsmen bevindẽ soude noodich te wesen/ eenẽ inganck te geuen/ tot voorderinghe van alsulcke aenslaghen alsser voorghenomen souden werden. Ende met dese discoursen brochte hy den tijt ouer tot dat hy ghinck eten vanden noene. Naer dwelcke/ tgheselschap vertrocken zijnde/ hy wederom tot zijne voorgaende discoursen quam. Ende in dien ick niet bedroghen en ben (seyde hy) met het in nemen van het Casteel te Quineborough, sullen wy de passagie beletten/ wt de Riuiere/ vander Coninghinnen Schepen. Ende doen hy sach dat ick tzelue niet en wedersprack/ soo nam hy my by der handt/ Tus (seyde hy) dit en is noch niet met allen: Soo de lieden gheresolueert eñ onversaecht waren/ Daer is eenen aenslach/ van veel meerderen aensiene/ ende die om volbringhe veel lichter is: Een acte die eerlick ende verdienstelick is voor Gode/ ende voor de werelt. Ende merckende dat ick begheirich was/ om tzelue te wetẽ/ so en schaemde hy hem niet met claren woorden te segghen: Dat den seluen aenslach bestondt/ Int vermoorden van hare Ma. Waerinne (seyde hy) indien ghy met my gaen wilt/ Ick wil mijn leuen verliesen/ oft mijn Vader landt verlossen van haer quaet ende tyrannich gouuerment.

ment. Ende alſoo hy my door deſe propooſten qualick te vreden
vandt/ vraeghde hy my/ oft ick Doctor Allens bouck ghelesen had-
de/ wt den welcken hy een ſententie verhaelde/ tot dien eynde die-
nende: Ick andtwoorde hem/ Neen ick/ ende dat ick die ſententie
oft dat bewijs niet en gheloofde. Wel (ſeyde hy) wat ſoudt ghy ſeg-
ghen/ oft ick v breeder authoriteyt tooghde/ dan dit is/ Jae van
Rome ſelue/ een volcomen diſpenſatie/ van haer te mooghen doo-
den/ Daer in ghy beuinden ſult (ghelijck ick v te vooren gheſeyt
hebbe) dat het verdienſtlick is. Goede Cozijn (ſeyde ick) als ghy
my dat thoonen ſult/ ſoo ſalt my ſeer vreemt dencken/ dat den eenen
voor verdienſtelick houdt/ tghene dat dē anderen houdt voor verdoe-
melick. Wel (ſeyde Parry) doet my ſlechts de vrientſchap/ dat ghy-
der op dencken wilt tot morghen: Ende indien daer een man inder
ſtadt is/ ſoo en ſal ick niet laten/ v de ſaecke ſelue te laten ſiene: ende
indien niet/ ſoo ſal hy binnen 5. oft 6. daghen t'huys weſen/ teghen
welcken tijt/ ſo het v belieft dat ghy v by my laet vindē ter plaetſe
ghenaemt Chanon Row, ſoo moghen wy daer t'Sacrament ontfan-
ghen/ op dat wy elckanderen ghetrouwe werden/ ende als dan wil
ick v beyde de partije/ ende de ſaecke ſelue/ ontdecken. Daerop ick
Parry badt/ dat hy op de zaecke wat beter letten wilde/ als op een
ſaecke die ſeer bezwaerlick was/ ſoo wel voor de ziele als voor het
lichaem. Ick wenſchte van herten (ſeyde Parry) dat ghy inde ſaecke
ſoo volcomelick gheperſuadeert waert/ als ick ben/ want als dan
zoudt ghy/ ſonder twijfel/ Gode een grooten dienſt doen.

Niet langhe daer naer/ ontrent acht oft neghen daghen (indien
ick wel onthouden hebbe) Parry tot mijnen huyſe commende tot
Herns rentes in Holborne, om my te beſoucken/ ghelijck hy dickwils
dede/ ſoo wandelden wy te veldewaert in/ alwaer hy zijn beſluyt
oft voornemen van hare Ma. te vermoorden/ wederom vernieude/
van welcke hy hieldt (ſeyde hy) datſe niet weerdich en was te leuen/
ende dat hy verwondert was/ dat ick daer in ſoo ſcrupuleus was.
Sy heeft (zeyde hy) uwe ruine ende v verderf gheſocht/ waerom en
zoudt ghy dan tzelue niet ſoecken te wreken? Ick bekenne/ ſeyde
ick/ dat mijn ſaecke qualijck ſtaet/ maer nochtans en ben ick ſoo
deſperaet niet/ dat ick dat ſoude willen aen my ſeluen wreken/ het
welck nootſakelick den eyndt ofte de wtcomſte weſen moet van ſoo
oneerlijck ende onmoghelick eenen aenſlach. Onmoghelick (ſeyde
hy) Ick verwondere my in v/ want daer en is voor de waerheyt
gheen ſaecke die lichter is: Ghy en zijt gheen Houelinck/ ende daer-
om en weet ghy haer ghebruyck niet/ van met cleyn gheſelſchap te
wandelen/ ende oock dickwils ſeer priuatelick in haren Hof/ op
welcken tijt ick ſelue ſeer ghemackelick acces tot haer crijghen can/
ende ghy oock/ wanneer ghy int Hoff wat bekent zijt. Op de daet
moeten wy daer terſtont een Barge ofte Boot veerdich hebbē/ om
ons metter haeſt de Riuiere neder te voerē/ daer wy een Schip ghe-

reet

reet hebben ſullen/om ons (indient noot is) te tranſporteren/ ofte
ouer d'Zee te voeren: maer ick verſekere v/op mijn lijf/dat wy nem-
mermeer zoo verre ghevolght en werden. Ick vraeghde hem/ hoe
hy wt den Hof ontcomen wilde? Want ghy en ſult niemande mo-
ghen met v nemen (ſeyde ick) ende de poorten ſullen terſtont gheslo-
ten werden/ oock en condy gheen Piſtolet draghen/ ſonder ſuſpitie.
Aengaende een Piſtolet (ſeyde Parry) daer en vraghe ick niet naer:
Mijnen Poignaert is my ghenouchſaem. Ende ſo veele mijn ontco-
men aengaet/ de ghene die by haer weſen ſullen/ werden ſoo beſich
ontrent haer/dat ick bequaemheit genouch vinden ſal/ om t'ontco-
men/ſoo ghy daer veerdich zijt met de Barge/om my in te nemen.
Maer indien dit dangereus ſchijnt te weſen/ int aenſien vã uwe re-
denẽ voren vhaelt/ laet het dan ruſten/tot datſe tot S. Iames comen
ſal/ende laet ons onſſeluen middeler tijt voorſien van knechten eñ
Peerden totter ſaecke bequame: Wy moghen elck achte ofte thiene
knechten houden ſonder ſuſpitie. Ende vã mijnent weghe (ſeyde hy)
ſal ick goede gheſellen vinden/ die my volghen ſullen/ ſonder mijn
meyninghe te ſuſpecteren. Het is vele/ſeyde hy/ dat ſoo veel ghere-
ſolueerde mannen doen connen op het onvoorſienſte/als zy wel toe-
gheruſt zijn/elck met zijn coppel Sinckroers: al warender een hon-
dert die op haer wachteden/ ſo en ſouden zij niet machtich zijn haer
te ſalueren ofte te verloſſen: Ghy van d'een zijde comende/ ende ick
van d'andere/ende onſe Sinckroers op haer loſſende/ het ſoude wel
qualick moeten ghelucken/ſoo wy haer beyde miſſen ſouden. Maer
ſoo onſe Vier-roers falen/ ſoo ſal ickſe wel te keere gaen met een
Sweert/eerſe my ontvliet. Daer op ic ſeyde/Lieue Doctor, verlaet
deſen odieuſen aenſlach/eñ en quelt my niet meer/ met het aenhoorẽ
van tghene ick in mijn herte ſo ſeere hate. Oft god gaue/ dat den
aenſlach eerlick ware/ op dat ick v mochte te verſtane gheuen/ofte
ick by my ſeluen gheen reſolutie en hebbe. Eñ niet langhe daer nae/
quam hare Ma. tot S. Iames, naer dwelcke Parry, op eenen morgen-
ſtont (den ſekeren dach en ſtaet my niet vooren) zijn eerſte diſcours
van hare Ma. te vermoorden / wederom vernieuwende/ my met
grooten ernſt ende importuniteyt perſuaderende/ dat ick my daer
toe oock voughen wilde: ſegghende/ dat hy my hielt voor den eeni-
ghen man in ghantſch Englant/ bequame om tſelue wt te rechten/
int aenſien van mijne weerdicheit/ghelijck hy dat noemde.

Hier op gheliet ick my/als oft ick gheneyghder gheweeſt hadde/
om hem ghehoor te gheuen/dan te vooren/ hopende hem door dien
middel veroorſaeckt te hebben/ om zijn meyninghe noch yemanden
anders te kennen ghegheuen te hebben/ die daer van met my hadde
moghen getuyghe weſen/ daer in ic nochtans bedrogen was. Naer
al dit/quam Parry, op Saterdaghe laetſtleden/ weſende den ſeſten
Februarij/tuſſchen den vijf ende ſeſſe uren naer den noene/ tot my
in mijn camer/ende begheerde met my alleene te ſprekẽ/daer op wy

ons seluen af keerden naer een venster. Ende alsoo ick den Parry te vooren ghesept hadde/ Dat een gheleert man/ den welcken ick int velt bp gheualle te ghemoete quam/ ende de questie aengaende hare Ma. vooren stelde/ my gheandtwoordt hadde/ dat het eenen schandelicken ende verdoemelicke aenslach was/ my radende/ dat ick my daer mede niet mopen en soude: Soo begheirden Parry doen/ des gheleerden mans naem te weten/ ende waer hp beuaren was/ seggende spotscher wyse: Sonder twpfel hy was een seer wijs man/ en ghy noch wyser/ daer in dat ghy hem gheloone geeft: ende hy seyde wijder/ Ick hope dat ghy hem niet en sepdt/ dat ick jet van Rome hadde? Ick dede voorwaer/ seide ick/ daerop Parry sepde/ Ick wilde dat ghy my niet ghenaemt/ noch ghesproken en hadt/ van eenich dinck dat ick van Rome hadde: Ende daer op riedt hy my dickwils met grooten ernste/ te vertrecken ouer d'Zee/ belouende dat hy my vrij passagie soude doen hebben naer Wales, ende vā daer tot in Britaengnen, daer mede wy onse propoosten eyndichdē. Maer als doen nam ick voor my/ alsoo niet te doene/ maer mijn conscientie t'ontlasten/ ende dit zijn verradisch ende grouwelick voornemen teghen hare Ma. te openbaren: het welcke ick int licht brochte/ op die wijse eñ maniere als te vooren beschreuen is.

Edmund Neuill.

Naer dese bekentenisse van Edmund Neuill, Willam Parry, op den elfsten dach Februarij laetstleden/ inden Tower van London gheexamineert zijnde/ by den Heere Hunsdon, den Heere Gouuerneur vā Barwicke, Heer Christopher Hatton, Ridder/ Vice-Camerlinck van hare Ma. ende Heer Franchois Walsingham, Ridder/ principale Secretaris van hare Ma. bekende ghewillicklick ende sonder eenighen dwanck/ met zijnen eyghenen monde/ zijn voorsz verraderie/ ende daer naer stelde hy het int gheschrifte/ al met zijn eyghen handt/ in zijn logement inden Tower, eñ sandt de selue zijne bekentenisse door den Lieutenant vanden Tower, int Hoff/ op den 13. der seluer maent. Waer van de deelen/ aengaende zijn maniere ofte wijse van tzelue te doene/ ende de verraderien daer mede hy rechtelick beswaert was/ zijn hier ghestelt van woorde tot woorde/ ghelijckse gheschreuen eñ onderteeckent zijn met zijn eyghen handt ende naem/ op den elfsten Februarij 1585.

De vrywillighe bekentenisse van VVilliam *Parry, al met zyn eyghen handt gheschreuen.*

DE vrijwillighe bekentenisse van Willam Parry, Docteur inde Rechten (nv ghevanghen inden Tower) ende van verraderije beschuldicht door Edmund Neuill Wapendragher, welcke hy (met alle ghe-

trouwicheyt ende oodtmoedicheyt) haerer Ma. belooft heeft te doene, tot ontlastinghe van zyne conscientie, ende van zynen plight teghen God ende haer. Voor den Heere Hunsdon, Heer Gouuerneur van Barwyck, Heer Christopher Hattõ, Ridder, Vice-Camerlinck, Heer Franchois Walsingham, Ridder, principaelsten Secretaris, Op den 13. Februarij, 1585.

Parry.

IN t Jaer 1570. dede ick Eedt/ hare Ma. dienaer te wesen: Van welcken tijt aen/ tot den Jare 1580. ick haer diende/ eerde/ ende beminde met soo grooten vlijt/ gheneghentheit eñ ghetrouwicheit/ als eenich aerm ondersaet in Enghelandt. Int eynde van dien Jare/ ende tot S. Iansmissẽ 1582. hadde ick wat swaricheyt om t'quetsen van een Edel man vãden Temple. In welcke daet ick door twee groote personagien/ (in welcke ick nv onlancx ben ghehouden gheweest) soo leelick ghemaect ende verdruct wierdt/ dat ick noyt sichtent gheruste ghedachten gehadt en hebbe. Daer begonde mijn ongheluck/ ende hier volght mijnen ellendighen val.

In Julio daernaer/ versochte ick verlof/ om een reyse te doene voor drie Jaren/ dwelcke (op seker consideratie) lichtelick vercreghen wierdt. Ende alsoo in Augusto reysde ick ouer/ met een twijfelachtich ghemoet van mijn weder keeren/ om dat ick suspect wesende inde Religie/ ende om dat ick in 22. Jaren ten Auontmale oft ten Sacramente niet gheweest en hadde/ soo begonde ick van mijn aduancement in Englandt een mistrouwen te crijghen. In Septẽber quam ick te Parijs, alwaer ick met de kercke verzoent werdt/ eñ nam voor my te gaen leuen sonder schandale oft argernisse/ te meer om dat d'Engelsche Catholickẽ een mistrouwẽ hadden/ dat ick verstant hadde met den grootsten Raetsheere van Enghelandt. Ick en bleef daer niet langhe/ maer õreysde naer Lyons (dwelck een plaetse van grooter trafijcke is) daer ick oock in suspicie quam/ om dat het de ordinaire passagie was/ om aen ende af te reysen tusschen Parijs ende Roome.

Om dan alle menschen wt t'mistrouwen dwelck zy van my hadden/ te helpen/ ende om eenighe andere oorsaecken/ soo reysde ick na Millanen, van waer als van een plaetse daer wat dangier was (hoe wel ick daer vrientschap vant) naer dat ick mijn conscientie gesuyuert/ ende my seluen aengaende de Religie voor den Inquisiteur gherechtveerdicht hadde/ ick voort reysde naer Venegien, al waer ick kennisse kreech met Vader Benedicto Palmio, een deghelick eñ gheleert Iesuit. Door de cõferencie die ick met hem hadde/ vande sware condicie der Catholicken in Englandt/ ende door het lesen van den boeck/ De persecutione Anglicana, ende ander discoursen van ghelijcker materie:

1 Soo bedachte ick by my seluen op eenen bequamen middel, om

den

den benauden ſtaet van onſe Catholycken te verſoeten, ſoo verre dat
beſtaen conde met de Religie ende met de conſcientie, naer het ſeggen
vanden Paus, oft van eenighe gheleerde Theologienen. Ick vraeghde
hem zyne meyninghe, hy verclaerde ſe my: Hy prees mynen yuer, hy
verſterckte my daer in, Ende naer een weynich tijts/maeckte hy my
bekent by den Nuntio Campeggio, die daer reſideerde van weghen
zijne Heylicheit. Door zijn addres ſchreef ick aen den Paus, eñ bood
hem den dienſt aen, ende verſochte een Paſpoort/ om naer Rome te
gaene/ende vrijelick wederom te comen naer Vranckrick. Daer
quam andwoorde vanden Cardinael Como, dat ick comen moch-
te/ende ick ſoude willecome weſen. Ick en betroude die verſekerin-
ghe niet/ick verſochte een betere/die my belooft werdt: maer ick en
quam voor mijn vertreck te Lyons niet/daer ick eenẽ tijt lanck daer
naer beloofde te vertouuen. Ende alſo ick inder waerheyt begeirich
was naer Rome te gane/ ende niet geerne en ghinck ſonder aenſien/
Soo verſochte ick aen Chriſtophoro de Salazar, Secretaris vanden Ca-
tholicken Coninck binnen Venegien, dewelcke door coutenancie wat
verſtaen hadde, van myn gheneghentheyt tot de verdructe Catholic-
ken, ſoo binnen als buyten shuys, Dat hy my recommanderen wilde
aen den Hertoghe di noua terra, Gouuerneur van Millanen, eñ aen
den Graue van Oliuaris Embi, die doen ter tijt van s'Coninckx zijns
Meeſters weghe/tot Rome woonde: dwelck hy effectuelick beloof-
de te doene/aengaẽde den eenen/ ende dede het aengaende den ande-
ren. Ende alſo nam ick mijn reyſe naer Lyons, alwaer voor my een
heerlick paſpoort quam (maer een weynich te late) dat ic mochte co-
men ende gaen/ In verbo Pontificis, per omnes iuriſdictiones eccleſi-
aſticas, abſq; impedimento. Ick gaf ſommighe goede Vaders aldaer
te kennen/mijne nootſakelickheit die ick door belofte hadde/ om na
Parijs te trecken/ Ende ick begheerde haer aduijs op verſcheydẽ poinc
ten, daer in ick wel ghenouch ghedaen was. Ende henlieden alſo ver-
ſekerende/ dat zijne heylicheit corts van my hooren ſoude/ ſoo was
het opghenomen/dat ick voor die tijt gheexcuſeert ſoude worden.

In October quam ick te Parijs, daer ick (wt een beter ghevoelen
dwelck mijn Catholicke Landtslieden van my ghecreghen hadden)
mijn credit wel gheſtelt vandt/ ende de ghene die my te vooren miſ-
trouden/waren nv bereyt om my te betrouwen ende te onhelſen.
Ende alſo ick op eenen ſekeren dach inde camer was van Thomas
Morgan, een Catholick Edel man (die aen dier zijden ſeer bemint eñ
betrout was) die onder ander Edel lieden ſprack (maer ſeer beleef-
delick) van Enghelandt/ ſoo begheerde Morgan aen my/dat ick met
hem in een ander camer gaen wilde/daer hy met my diuiſeerde ende
ſeyde my/datmen hoopte ende verwachtede/ dat ick Gode eñ zijne
kercke eenighen dienſt doen ſoude. Ick andtwoorde hem/ dat ickt
doen wilde/ware het te doene met den aldermeeſten ſubiect te ver-
moorden van ghantſch Englandt: den welcken ick naemde/ eñ alſ-

doen inder waerheyt haette. Neen/neen/ seyde hy/ Laet hem leuen/ tot zijnen ende zijns huys grooteren val ende ruine.
2 Het is de Coninghinne die ick meyne. Ick hadde hem ghelijck ick wenschte, ende ick seyde hem, dat het haest ghedaen soude wesen, soo het wettelick mochte gheschieden, ende ghefondeert ware op t'goet-duncken oft tghevoelen van eenighe gheleerde Theologienen. Eñ de twyfelinghe eens wechghenomen zynde (hoe wel ick zoo ghy gehoort hebt, te vooren redelick wel ghenouch ghedaen was) soo beloefde ick Gode, den aenslach aen te grijpen, om Englandt wederom te brenghen tot zyn oude gehoorsaemheyt vanden Apostolische Stoel. Verscheydē Theologinen warē genaemt/ Doctor Allein begeerde ick/ Persons refuseerde ick: ende by ghevalle quam M. Wattes daer toe/ een gheleert Priester/ metten welcken ick confereerde/ ende was ouerredet.
3 Want hy verclaerde duydelick (de sake alleene inden naem verandert zijnde) dat het gantsch ongheoorloft was: met welcken veel Enghelsche Priesters ouer een stemden/ also ick ghehoort hebbe/ het en zy dat het verandert zy sichtent dat den boeck voor een andwoorde ghemaect/ op D'executie vande Enghelsche Iustitie, wtgegeuen was: dwelcke/ so ick bekennen moet/ in my seer qualick plaetse grijpen conde/ gelijck ick vreese dat het doen wil in velen anderen/ het en zy dat het voorcomen werde/ door een vriendelicke handelinge met de vreedsame ende ghehoorsame Catholicke ondersaten/ vā welck daer in Englant een grooter menichte is/ dan dese eeuwe sal connen wtroepen. Wel, niet teghenstaende alle dese twyfelinghen, was ick in Italien door brieuen ende conferencien soo verre voortghevaren, dat ick niet te rugghe gaen en conde, maer beloofde den aenslach ghetrouwelick wt te vooren, so verre het zyne Heylieheyt, op myn presentatien eñ brieuen, approberē, eñ my volcomen vergeuenisse van alle myne sonden gonnen wilde. 4 Ick schreef myne brieuen den eersten Ianua. 1584 naer hare rekeninghe. Ick nam daer in myn bichte, aduijs op, van Vader Anibal à Codreto, een geleert Iesuit binnen Parijs. Ick was vriendelick omhelst, ghepresen, gebiecht, ende ick communiceerde ten Iesuyten aen eenen altar met de Cardinalen van Vandosini, ende Narbonen, daer van ick certificatie begeerde, ende sloot die in myn brieuen aen zyne Heylicheyt, op dat hy my des te beter absolueren soude, dwelck ick in myn brieuen versochte, wt consideratie van sulck eenen grooten aenslach, aengenomen sonder eenighe belofte ofte vergheldinghe. 5. Ick ghinck met Morgan tot den Nuntio Ragazzoni, den welcken ick den brief ende d'inghesloten certificacien vooren las: Ick segelden toe, ende lieten hem, om naer Rome te senden: Hy beloofde daer vooren groote sorghe te draghen, ende andtwoorde te vercryghen: Ende hy omhelsde my vriendelick, wenschte my gheluck, ende beloofde my datmen mynder ghedencken soude, aen den altar. 6 Naer desen begheerde ick van Morgan, dat deser saecke eenighen bysonderen mannen

nen bekent mochte ghemaeckt worden, op dat hy ſteruende, ende ick in d'executie falende, eñ myn voornemen nemmermeer warachtelick ontdect weſende, dit in myn gheſlachte niet en bleue ſtekende, als een eeuwighe ſchandvlecke. Daer warender verſcheydē genaemt/ maer op gheene bewillicht/ wt vreeſe dat zij het openbaren ſouden. 7 Dit ghedaen zijnde/ verſekerde my Morgan, dat den Heere Fernehurſt, (doen te Parijs weſende) terſtont naer mijn vertreck/ nae Schotlant trecken ſoude/ ende daer veerdich weſen/ om/ op d'eerſte tijdinge vā des Coninghinnen val/ in Englandt te vallen met 20000. oft 30000. mannen/ om de Coninghinne van Schotlandt te beſchermen (de welcke/ met tſamen de Coninginne haren ſone/ ick in cōſcientie vry ofte onnooſel verclare te weſen van eenighe wetenſchap/ behaghen oft bewillighen in deſe ofte eenighe andere quade actie/ voor ſo veele als ick opt gheweten hebbe.) Ick vertrack corts naer Enghelant/ ende arriueerde te Rie, in Januario 1584. Van daer ſchreef ick te Houe/ ende aduerteerde eenighen/ dat ick hare Ma. eenen byſonderen dienſt te ontdecken hadde/ 8 Dwelck ick meer dede, om alſo acces ende credit te bereyden, dan wt eenighe ſorghe die ick droech voor haren perſoon: hoe wel ick volcommelick ghereſolueert was/ haer nemmermeer aen te taſten (niet teghenſtaende alle verſekertheyt) ſo zy door eenighen middel vā perſuaſie oft pollicie/ beweeght conde worden/ om gracieuſelicker met de Catholicken te hādelen/ danſe doet/ oft door onſe maniere vā proceduren int Parlament meent te doene/ voor yet datmen als noch ſien can. Ick quam int Hoff/ (dwelck doē te White hall was) ick badt om audiencie/ ick vercreech ſe rijckelick/ Ick ontdecte hare Ma. deſe conſpiratie/ ſeer priuatelick/ ſeere tot deſen effecte/ hoe wel bedect met al de liſticheyt die ick hadde: Sy namt twyfelachtich/ ick vertrack van haer met vreeſe. Ende onder ander dinghen/ en can ick niet vergeten/ hoe gracelick hare Ma. doen ſprack vande Catholicken/ dwelck ick onlancx/ op een ſeker wijſe toeſtondt int Parlament: Zij ſeyde tot my/ Datter nemmermeer eenich Catholick ghetroubleert weſen en ſoude/ om der Religie/ oft het Primaetſchap wille/ ſo langhe zij leefden gelijck goede onderſaten. Daer wt ick twyfelde/ of hare Ma. inde handt gheſteken oft wijs ghemaect was/ Datter niemant ghemoleſteert en wort om het eene/ noch om het andere. Daer mach voor de waerheyt gheſeght worden/ dat het beter is/ dan het gheweeſt is/ hoe wel het noch niet en is/ alſo het behoort te weſen.

In Maerte laeſt/ dewyle ick te Greenewhich was (hebbe ick het wel onthouden) volghende om S. Catherinen, quamender brieuen aen my vanden Cardinael Como, te Rome gedateert/ den laetſten Januarij te vooren/ daer in ick vandt dat den aenſlach ghepreſen ende gheapprobeert was/ ende dat ick (in zijnder Heylicheyts name) van alle mijne ſonden gheabſolueert/ eñ begeert was/ voort te varen/ in Gods name.

Dien brief thoonde ick sommighẽ int Hoff/ die dat der Coninginne
mede deelden: wat het in hare Ma. ghewrocht heeft/ ofte wercken
mach/dat weet God: alleene weet ick dit/ 9 Dat de voorsz brief myn
voornemen versterckte, van haer te vermoorden, ende maeckte myn con-
scientie gherust ende versekert, dat het gheorloft ende verdienstelick
was. Ende nochtans was ick vã sinne/tzelue nemmermeer te doene
soo verre als Pollicie/ practicke/ persuasie/ ofte beweghinghe int
Parlament ouerwinnen conde. Jck vreesde ghetemteert te wordẽ/
ende daerom liet ick mijnen Poignaert altijts thuys/ wanneer ick
naer haer quam. 10 Wanneer ick hare Ma. aensach, eñ hare menich-
vuldighe wtnementheden ghedachte, soo was ick grootelick beroert;
Ende nochtans en sach ick gheen remedie, ouermidts myn beloften in
den hemel, ende myn brieuen ende beloften oock op der aerde waren,
ende dat den staet vande Catholicke recusanten eñ van andere/ wey-
nich ghebetert was. Somtijts seyd'ick tot my seluẽ/ Waerom sou-
de ick op haer passen? Wat heeftse voor my ghedaen? Heb ick niet
1000. Marck verteert/ sichtent dat ick haren dienst ghekent hebbe/
sonder dat ick opt pẽninck vã haer ghehadt hebbe? Men mach seg-
ghen/ zy schanck my mijn leuen: maer ick segghe (alsoo mijn saecke
stont) het hadde tyrannie gheweest tzelue te nemen: ende ick duchte
dat het als noch weynich min is. Jndient haer belieft gracieuselick
te siene op mijne ongherustichept/ ick wenschte vã Jesu Christo/ dat
zij het hadde/ want icker moede van ben. Ende om ten eynde te co-
men/ van dit droeue discours. Jn Julio verliet ick het Hoff/ ghant-
schelick verstooten/ qualick te vreden/ ende ghelijck haere Ma. wt
mijn ghepasside brieuen speuren conde/ als een die naer mijn leuen
niet en vraechde. Jck quam te Lõdon, Doctor Alleins boeck was my
wt Vranckericke gesonden: 11 Die myn voorgaende voornemen ver-
dobbelde: elck woort datter in stont, was een versekeringhe voor een
ghemoet dat ghepreparreert was: Hy leerde dat Coninghen moghen
gheexcommuniceert, afghestelt, ende violentelick gehandelt worden:
Hy bewees dat allerley crygh, Burgherlickẽ oft wtlantschen, aengeno-
men om der Religie wille, eerlick is. Hare Ma. mach wel doen/ met
tzelue te lesen/ ende haer te versekeren (so verre als de saken niet ge-
betert en worden) dat het een waerschouwinghe/ eñ een gantsch dan
gereuse leeringhe is. Dit is den boeck/ welcken ick mijnen Cousin
Neuill (de beschuldigher) thoonde/ in sommige plaetsen las/ eñ hem
leende/ die dickwils tot mijnen huyse quam/ zijnen vingher in mijn
schotel/ ende zijn handt in mijn borsse stack/ ende die dẽ seluen nacht
dat hy my bedrough/ in mijnen Tabbaert ghewonden was/ wel ses
maenden/ ten minsten/ nae dat wy in dese conspiracie getreden wa-
ren: Binnen welcken tijt hare Ma. ende noch thien Princen in ver-
scheyden Prouincien/ mochten vermoort gheweest hebben. God se-
ghene ende beware hare Ma. vã hem: want voor den almachtigen
God ben ick blijde/ eñ verheucht in mijnder ziele/ dat het zijn ghe-
luck

lick was/ My in tijts te ontdecken, hoe wel daer gheen aenſtaende perickel en was.

Ende nv/tot de wyſe ofte maniere van onſe verſamelinghe/ Hy quam tot my int beghin van Auguſto/ ende ſprack my aen/ op duſdanigher ofte dergheliјcke maniere: Cozijn/laet ons wat doen/aenghesien wy niet hebben en cõnen. Ick boodt my aen, om my met hem te voughen, ende ick hoorde hem blydelick, hopende, dewyle hy een Catholick was, dat hy vallen ſoude op tgene dat ick in myn hooft hadde, maer het viel alſo niet wt. Hy hielt/ dat de verloſſinge vande Co. van Schotlandt, licht was/ hem verlatende op zijn credit ende gheſlachte int Noortquartier: Ick hielt dat het voor haer dãgereus/ eñ voor lieden van onſer qualiteyt/onmoghelick was. Hy viel daer vã ende wert ſprekende van Barwicke: Ick ſprack van Quinborough, ende vande Schipvaert/ om hem alſoo meer beſich te houden met diſcourſen/dan dat ick gaf om die beweghinghen/als die myn hooft vol hadde van een meerder ſaecke. 12 Ick ſeyde hem dat ick een ander maniere van eenen aenſlach voorẽ hadde/die voor ons/ eñ der Catholicken ghemeene welvaert eerlicker ende proſperelicker was/ dan alle deſe/ſoo hy hem daer in met my voughen wilde/dwelck hy daer teghenwoordelick beloofde te doene: Hy drangh my/om te weten/maer ick begeerde dat hy daer op ſlapen wilde: hy dede alſo/(eñ ſoo het ſchijnt/ouertuyght zijnde) quam hy des anderen daechs des morghens tot mijnen huyſe binnen London, preſenteerde met my aen te ſpannen/ Eñ hy dede zynen Eedt, op eenen Bybel, den aenſlach verborghen te houden, ende ſtantvaſtelick te vervolghen, tot de voorderinge vande Religie, dwelck ick oock dede, ende meende het te volbrenghen: het vermoorden vande Coninghinne, was de ſaecke.

De maniere ende de plaetſe was/Te peerde te ſitten met acht oft thien peerden/wanneer zy wt rijden ſoude ontrent S. Iames, ofte eenighe dergheliјcke plaetſe. Het was eens geacht bequame te weſen/ in eenen Hof: ende dat de wtcomſte oft het ontvluchten licht ſoude weſen te water in Shepey / ofte eenich ander quartier: maer wy reſolueerden op het eerſte.

Dit bleef alſo/als een ſaecke die beſloten was/ ettelicke maendẽ/ tot dat hy hoorde vande doot van Weſtmerland, wiens Landt ende ſtaet (daer van hy hem ſeluen verſekerde) vaerde/ alſoo het ſchijnt/ deſe conſciencie in hem/van een verraedt te ontdeckẽ in Sporkelle/ dwelck voorghenomen ende geaccordeert was/in Auguſto. Indien het hem ten laetſten niet een eergierich hooft en coſt/dat hy my nemmermeer en gheloove. Hy brochte een lanck Edel man (den welckẽ hy prees/voor een excellent Piſtolettier) tot my in Chanon Rowe, om hem een met ons te maken in ons voornemen / maer ick weygherde met hem te doen te hebben/ als die mijn hooft niet geerne en leyde op ſoo veel lieden handen.

Monſieur Neuill heeft (denck ick) vergheten/ dat hy my ten verſchey-

scheyden mael ghesworen heeft/dat al de voorderinghe die zy doen conde/alleene dienen soude tot een gheessel voor haer/so verre dē tijt ende d'occasie eens dienen wilde: ende hoe wel hy zyne handen aen haer niet legghen en wilde in eenen houck/dat hem zijn herte diende om haer hooft af te houwen int veldt. Maer hem nu by hem seluen latende/ Dus vele (om een eynde te maken) moet ick van my seluen bekennen. Ick dochte te besiene watter int Parlament conde wtghere cht worden/mijn beste te doene/ om alle harde proceduren te verhinderen/van de Co. Ma. ghehoor te begeiren/ haer te bewegen (soo ick conde) medelijden te hebben met hare Catholicke ondersaten: Ende wanneer dit al ghefailleert hadde,te doene alsoo ick voorgenomen hadde. Soo hare Ma. henlieden door dese middelen hadde willen verlichten/al hadse my nemmermeer ghevoordert/ick soudt met alle troost ende lijdtsaemheyt ghedraghen hebben. 13 Maer so zij my ghevoordert hadde/ sonder verlichtinge oft sorghe voor henlieden/soo soude den aenslach plaetse ghegrepen/ ofte bestaen hebben.

Parry.

God bescherme de Coninghinne/ ende neighe haer bermhertich herte/ my dit desperaet voornemen te vergheuen/ ende mijn hooft (van ghantscher herten) van my te nemen/ tot harer beter satisfactie oft ghenoechdoeninghe.

Naer dwelcke/tot beter openinghe van zijn verraderien/daer op den 14. Februarij laetstleden/ by hem eenen brief ghescreuen was aen hare Ma. ende dat seer ghewillichlick/al met zijn eyghen hant/ sonder dat hem eenighe beweginghe daer toe ghedaen was. Het inhoudt waer van/soo veele zijn verradische handelinghen belanght/ is/ghelijck hier volght.

Eenen brief van Parry ghescreuen aen hare Maiesteyt.

WT myne ghewillighe bekentenisse,mach uwe Ma. sien,welck de vruchten zyn,van een t'onvreden ghemoet: ende hoe standtvastelick ick myn voornemen, dwelck ick eerst vooren nam binnen Venegien,vervolght hebbe, tot verlichtinghe vande verdructe Catholicken, dwelck ick continueerde binnen Lions, ende resolueerde ofte besloot binnen Parijs, dat ickt avonturen wilde,Om Englandt wederom te brenghen,onder de oude ghehoorsaemheyt vanden Apostolischen Stoel. Ghy moecht met eenen sien, hoe tzelue voornemen by de Paus ende by eenighe groote Theologienen ghepresen, voor goet bekent, ende in conscientie, Theologie,ende Pollicie ghefondeert is: hoe wel

het

het warachtich ofte der waerheyt ghelijck is, dat den meesten deel van onse Enghelsche Theologienen (in saecken van dusdanighen ghewichte, min ghe-oeffent zijn) tselue ghantschelick mispryssen ende verdoemen.

Den aenslach is voorcommen, ende de conspiratie ontdect, door eenen eerweerdighen Edel man, myn maeghschap, ende onlancx mynen familieren vriendt, Monsieur Edmund Neuill, priuatelick ende by solemnelen Eede, op den Bibel ghedaen, een mede ghenoot inder saecke, daer ouer ick niet seer blyde en ben, maer nv bedroeft tot in mijnder sielen toe, dat ickt oyt dochte ofte vooren nam, voor hoe pryselick ende verdienstelick ick het oock ghehouden hebbe. God wilt hem loonen, ende my vergheuen, die het nv (als voor den Heere) niet en soude willen beginnen (soo ick vryheyt ende bequaemheyt hadde om tselue te doene) al mochte ick v ghantsch Coninckrycke daer mede winnen. Ick bidde den Heere Christum, dat myn doot ende myn exempel uwe Ma. ende der werelt, so wel genoech doen ofte verghenoeghen mach, alsse my verblijden ende verghenoeghen sal.

De Coninghinne van Schotlandt is uwe ghevanghen, laetse eerlick ghetracteert, maer nochtans sekerlick bewaert worden.

De Fransche Coninck is Fransch, dat weet ghy wel ghenoech, ghy sult hem besich vinden, als hy v goet doen soude: Hy en soude niet willen een eenighe pilgrimagie versuymen, om uwe Croone te beschermen. Ick en hebbe voor dese tijt niet meer te segghen, Dan dat ick v nv, met myn herte ende siele, eere ende beminne, inwendich bedroeft ben ouer myne misdaet, ende bereyt v beteringe te doene met myn doot ende patiencie. Ontslaet my à culpa, *maer niet* à pœna, *goede Coninghinne: Ende vaert alsoo wel, seer gracieuse, ende de best ghenatureerde ende ghequalificeerde Coninghinne, die oyt in Enghelandt leefde. Wt den Tower, den 14. Febru. 1585. stilo nono.*

W. Parry.

Daer naer/ te weten/ op den achthiensten Febru. laetst leden/ schreef Parry, **tot breeder bekenteniſſe van zyn boos voorghenomen verraet/ al met zyn eyghen handt/ op ghelycker vrywilligher manieren/ eenen brief/ aen den Heere/** Den Threforier van Englandt, **en aen** De Graue van Leycester, Heer Hoff-meester van hare Ma. huys, **daer van den inhoudt is/ ghelijck hier volght.**

VVilliam

VVilliam Parris brief, aen den Heere Thresorier, ende den Graue van Leycester.

MYne Heeren, Nv de conspiratie ontdect, de misdaet beleden, myn conscientie ghesuyuert, ende myn ghemoet bereyt is om de straffe die sulcke een schandelicke misdaet toe comt, patientelick te lijden: Ick hope dat het ulieden niet argheren en sal, soo ick *Miserere* roepende metten armen Publicaen, ick niet en wähope metten vervloeckté Cain. Myn sake is seldsaem ende vreemt, ende soo vele als ick ghedencken can, singulier ofte sonderlick: een natuerlick ondersaet, solemnelick te belouen, zyne natuerlicke Coninghinne (also gheboren, also ghekent, ende alsoo ghehouden van alle menschen) te vermoorden, tot de verlichtinghe vande verdructe Catholicken, ende de restitutie vande Religie. De sake eerst aengheuanghen zynde te Venegien, den dienst (in generale woorden) aen den Paus aengheboden, ghecontinueert ende opghenomen te Parijs, ende eyndtlick ghepresen ende gheapprobeert by zyne Heylicheyt, bestelt ende gheresolueert in Englant, so het niet voorcommen gheweest en hadde door accusatie, oft door hare Ma. meerder vriendelickheyt, ende gracieuser handelinghe met hare Cotholicke ondersaten. Dit is myn eerste ende myn laetste misdaet vooren ghenomen teghen myne Princesse, ofte Vader landt, ende begrijpt (ick en cant niet loochenen) alle andere faulté hoedanich die wesen moghen. Sy moet nv metter doot ghestraft, oft zeer ghenadelick (buyten al ghemeyn verwachten) vergheuen worden. De doot bekenne ick verdient te hebben, Tleuen bidde ende begeire ick seer ootmoedelick, soo verre het bestaen can met der Coninghinnen eere, ende met de pollicie vanden tijt. Soo groot een verraet onghestraft te laten, soude vreemt wesen: tselue door myn doot tot een exempel te trecké, ware dägereus: Eē gesworé dienstknecht, sulck eenē aenslach, op sulck een fondament, ende soodanich een versekeringhe op hem te nemen, ofte aen te vanghen, en is in Englandt noyt ghesien gheweest. Hem te beschuldighen, aen te claghen, in recht t'ouerwinnen, hem tot op het Scaffaut te brenghen, ende zyn misdaet voor al de werelt bekent te maken, en can gheen nut doen: Te hopen dat hy meer te ontdecken heeft, dan alreede beleden is, ofte dat hy tzyner executie yet weder-roepen sal van tghene hy gheschreuen heeft, is te vergheefs: Om te besluyten, dat het hem onmogelick zyn soude, metter tijt eenige beteringe te doene, soude seer hart wesen, 'eñ tegē

voorgaende experiencien. De questie is dan, Oft het beter ware hem te dooden, oft (op dat het niet qualick verstaen en worde) hem op hope van zyn beteringhe, te vergheuen? Voor myn selfs ghevoelen (hoe wel partiael) wil ick v myn conscientie verclaren: De cause is, De goede Coningninne Elizabeth, De misdaet is begaen, tegen haren Gode toegeheylichden persoon, ende zy machse (wt hare barmherticheyt) vergheuen, sonder yemandts preiudicie. Doch dit segghe ick met weynighe woorden, als eenen die meer begheert zyn beroerde consciencie te ontlasten, dan te leuen. Vergheuet den aermen Parry, ende verquict hem: want het leuen sonder te leuen, en dient hem niet. So dit niet wesen en mach, oft gheacht wort dangereus, oft oneerlick voor de Co. Ma. (gelijck ickse, behoudens ulieder faueur, vol eere ende barmherticheyt houde te wesen) soobidde ick uwe E. (ende niemant anders) my eens te hooren al eer ick voor rechte aengheclaecht werde, ende daer naer (so ick ymmers steruen moet) de Co. Ma. ootmoedelick te bidden, datse myn proces ende myn executie cort maken wil, De welcke ick Gode bidde van ghantscher herten, datse haer soo eerlick wesen mach, als ick hope dat het my gheluckich werdt, die ick, soo langhe als ick leue, (ghelijck ick oock altijts ghedaen hebbe) Christum Iesum voor hare Ma. langh ende gheluckich Rijcke bidden wil. Wt den Tower, Den 18. Febru. 1585. stilo nouo.

W. Parry.

MIddeler tijt/ hadde Heer Franchois Walsingham, Secretaris vā hare Maiesteyt/ ghehandelt met eenen William Creichton, een Schot van gheboorte/ ende van zijn professie/ een Iesuyt, nv oock ghevanghen inden Tower/ om dat hy bevonden was/ met verscheyden Bewerpen van Hauens/ Riuieren/ etc. dienende tot inuasie van dit Coninckrijcke/ Om van hem te vernemen/ oft de voorsz Parry noyt aen ghene zijde vander zee/ met hem ghehandelt en hadde/ aengaende de questie/ oft het gheorloft was/ hare Ma. te dooden/ ofte niet? Dwelcke de voorsz Creichton doen ter tijt niet ghedencken en conde. Nochtans daer naer/ als hy daer op wat beter ghedacht hadde/ soo schreef hy op den 20. Febru. laetst leden/ daer van van selfs aen den Heere Secretaris Walsingham, al met zijn eyghen handt/ op dusdanigher wyse.

VVillem Creichtons brief, Febr. 20.

EErweerdighe Heere, doen uwe E. my vraeghde, oft M. Parry my ghevraeght hadde, Ofte het vry stondt de Coninghinne te dooden, soo en hadde ick als doen inder daet ende inder waerheyt, daer gheen onthoudt met allen van. Maer sichtent, op de saecke wat naerder lettende, is my indachtich gheworden, de ghantsche maniere van zynen handel met my, ende eenighe van zyne argumenten: Want hy handelde seer listelick met my, ick en derf niet segghen booselick. Want ick dochte gheensins op eenich soodanich zyn voornemen, ofte yemants anders, ende ick andwoorde hem eenvoudelick naer myn cõscientie ende werenschap op de waerheyt vande questie. Want naer dat ic hem te vooren twee mael geantwoort hadde, *Quod omnino nõ liceret*, soo quam hy laete tot Euen, wt oorsaecke dat ick des anderen daechs vrouch vertrecken moeste naer Chambery in Sauoyen, alwaer ic bleef, ende weder ghecommen zynde wt de Classe, wesende een vande Classen van t'Collegie, soo stelde hy my de sake van nieus vooren, met zyn redenen ende argumenten. Ten eersten allegierde hy de nutticheyt van de daet, tot verlossinghe van so veel Catholicken wt hare ellende, eñ de Restitutie van de Catholicke Religie. Ick andwoorde, dat de Schrifture daer op andwoort, segghende: *Non sunt faciẽda mala, vt veniant bona*, Soo datmen om geenderley goet, hoe groot het oock wesen mach, eenich quaet doen mach, hoe cleyn het oock zy. Hy seyde wederom daer op, Dat het niet quaet en was, soo groot een quaet wech nemen, ende so groot goet inbrenghen. Ick andwoorde hem, Datmen allerley goet niet doen en mach, maer dat alleenlick, *Quod bene & legittime fieri potest*. Ende daerom, *Dixi, Deum magis amare aduerbia, quàm nomina. quia in actionibus magis ei placent, bene & legittimè, quàm bonum. Ita vt nullum bonum liceat facere, nisi bene & legittimè fieri possit. Quod in hoc casu fieri non potest*. Nochtans seyde hy, dat verscheyden gheleerde mannen, van t'ghevoelen waren, Quod liceret. Ick andwoorde, Dat die mannen by auonture van ghevoelen waren, dat zy tot behoudenisse van velen naer siele eñ naer lichaem, Eenen particulieren toe laten souden op zyn dangier, ende op het verborghen oordeel Gods. Ofte zy mochten by auontueren alsoo segghen, meer beweecht zynde door compassie ende metlijden ouer den ellendighen staet vande Catholicken, dan door eenighe soodanighe leeringhe, die zy in hare boecken vonden. Want het is seker, dat sulck een saecke, eenen particulieren ofte priuaten mensche, niet vry en staet, sonder een sonderlinghe godlicke inspiratie, die onse gheleertheyt ende leere excedeert ofte te bouen gaet. Ende alsoo vertrack hy van my wech.

Wt de gheuanckenisse inden Tower, den 20. Feb.

V. E. aerme dienaer in Christo Iesu,

W. Creichton, gheuanghen.

ENde alſo de voorſz Parry, op den ſeluen 20. dach Februar. gheexamineert was/ door Heer Franchois Walſingam, Ridder, waer den brief bevaren was/ van welcken in zijn bekentenisſe vermeldt wordt/ aen hem gheſchreuen gheweeſt te hebben/ vanden Cardinael de Como, ſo andtwoorde hy doen ter tijt/ dat hy verbrant was: en nochtans beleedt hy/ den naeſtvolghenden dach/ doen hy op dat poinct in zijn examinatie wat ernſtelicker gheprangt werdt (dewyle het ghenoech bekent was/ dat hy niet verbrant en was) waer hy hem binnen der ſtadt ghelaten hadde. Daer op/ door Parrys aenwyſinghe/ om hem gheſonden werdt/ daer hy met ander friuole papieren/ tſamen ghewrapt/ gheleghen hadde/ ende was op d'een zijde vanden ſeluen brief gheſchreuen/ Den vuyterſten wille van Willam Parry. Welcken brief in Italiaenſche ſprake gheſchreuen was/ ghelijck hier naer volght/ met d'ouerſettinghe van dien in Duytſch.

A mon Signore, Mon Signor, Guilielmo Parry.

MOn Signore, la Sanita di N.S. ha veduto le lettere di V. S. del primo con la fede incluſa, & non può ſe non laudare la buona diſpoſitione & riſolutione che ſcriue di tenere verſo il ſeruitio & beneficio publico, nel che la Santita ſua leſſorta di perſeuerare, con ferne riuſcire li effetti che V.S. promette: Et accioche tanto maggiormente V.S ſia aiutata da quel buon ſpirito che l'ha moſſo, le concede ſua Beneditione, plenaria Indulgenza & remiſſione di tutti li peccati, ſeconde che V. S. ha chieſto, aſſicurandoſi che oltre il merito, che n'hauera in cielo, vuole anco ſua Santita conſtituirſi debitore à riconoſcere li meriti di V. S. in ogni meglior modo che potra, & cio tanto piu quanto che V. S. vſa maggior modeſtia in non pretēder niente. Metta dunque ad effetto li ſuoi ſanti & honorati penſieri, & attenda à ſtar ſano. Che per fine io me le offero di core, & le deſidero ogni buono & felici ſucceſſo. De Roma à xxx. di Gennaro, M. D. Lxxxiiij.

Al piacer di V. S.
N. Cardinale di Como.
Al Sig. Guilielmo Parri.

Des Cardinaels de Comos brief, aen VVillam Parry, den 30. Ianua. 1584. ſtilo Roman.

MOnſignor, Onſes Heeren Heylicheyt, heeft den brief van uwe Signorie ten eerſten gheſien, met de verſekertheyt daer in gheſloten,

 ende

ende hy en can niet dan de goede dispositie ende resolutie welcke ghy schrijft te hebben, tot den publicken dienst ende weldadicheyt, prijsen: Daer in zyne heylicheyt v vermaent, voort te varen, met het aerbeyden om de effecten voort te brenghen, welcke uwe Signorie belooft: Ende ten eynde ghy soo veel te meer mooght gheholpen wordden van dien goeden gheest, die v daer toe beweeght heeft, zyne Ghelucksalicheyt gheeft v volcommen aflaet ende vergheuenisse van alle uwe sonden, volghende uwe begheerte. V versekerende, beneffens den loon die ghy daer vooren ontfanghen sult inden hemel, dat zyne Heylicheyt hem verder uwen schuldenaer maken wilt, om de verdiensten van uwe Signorie te erkennen, op de beste maniere dat hy can. Ende dat soo veel te meer, om dat uwe Signorie groote modestie gebruyct, daer in ghy niet met allen en pretendeert. Stelt daerom v heylich en eerlick voornemen int werck, ende hebt acht op uwe ghesontheyt. Ende tot besluyt, so presentere ick v my seluen hertelick, ende wensche v allerley goeden ende gheluckighen voortganck. Van Rome, Den 30. Iunij. 1584.

Tot uwer Signorie ghelieste,

N. Card. de Como.

Op alle welcke voorgaende accusatien/ verclaersen/ bekentenissen ende preuuen/ op Maendaghe laetstleden den 22. dach Februarij/ tot Westminster hall, **voor Heer** Christopher Wray, **Ridder/ opperster Judge van Englandt/** Heer Gillebert Gerrard, **Ridder/ Meester vande Rollen/** Heer Edmund Anderson, **Ridder/ Oppersten Richter vande gemeene processen.** Heer Robart Manwood, **oppersten Baender-heere vande Rechtplaetse/ genaemt** Exchequer, Heer Thomas Gawdy, **Ridder/ een vande Rechters vande processen die voor hare Ma. ghehouden werden: Ende** William Perriam, **een vande Rechters vande ghemeene processen/ wt cracht van hare Ma. commissie/ henlieden ende anderen in dien deele ghegheuen: was de seluе** Parry **aengheclaecht ende beschuldicht van** Hooch verraedt, **als die naer de doot ende de destructie stondt vā hare Ma. welcke God langhe in voorspoet beware/ ende bescherme van alle sulcke boose aenslaghen.**

Het inhoudt van welcke aenclachte/ particulierlijcker blijckt/ in de orden van zyn vonnisse hier aen volghende.

De maniere van t'vonnisse, van William Parry, den 25. Febru. 1584. tot Westminster, ter plaetse daer het Hoff ghemeenlick ghenaemt, des Conincx banck, ghemeenlick ghehouden wordt, wt cracht van hare Ma. commissie, van de saecke te hooren, ende daer op te termineren voor Henric L. Hunsdon, Gouuerneur van Barwyck, Heer Franchois Knolles, Ridder, Thresorier van des Co. Ma. huysghesin,

Heer Iacop Croft, Ridder, Comptrolleur van tſelue Huyſgheſin, Heer Chriſtopher Hatton, Ridder, Vice-Camerlinck van hare Ma. Heer Chriſtopher Wray, Ridder, Opperſte Rechter van Enghelandt, Heer Gilbert Gerrard, Ridder, Meeſter vande Rollen: Heer Edmund Anderſon, Ridder, opperſte Rechter vande ghemeene cauſen: Heer Rogier Manwood, Ridder, Opperſten Baender-heere van het Exchequer: ende Heer Thomas Hennage, Ridder, Threſorier vande Camere.

TEn eerſten werden de Proclamatien ghedaen/ om ſilentie ende ghehoor/ volghende den ghebruyckelicken cours in ſulcke ſaecken. Doen wert den Lieutenant bevolen/ zijn ghebot weder te keeren/ dwelck hy dede/ ende brochte den gheuanghen ter Vierſchare/ tot den welcken Miles Sandes, Wapenvoerder/ Clerck vande Croone/ ſeyde: Willam Parry, houdt uwe hant op/ ende hy dede ſoo. Doen ſeyde de Clerck vande Croone/ Ghy zijt hier aengheclaecht by de Eeden van twaelf goede ende wettelicke mannen wt t'Graefſchap van Middelſex, voor Heer Chriſtopher Wray, Ridder/ ende andere/ die de aenclachte ontfinghen by den naem van Willam Parry, laeeſt van London, Edel man/ anders ghenaemt Willam Parry, laetſt van London, Docteur inde Rechten/ Om dat ghy als een valſch verrader teghen de ſeer Edele ende Chriſtelicke Princeſſe/ de Coninghinne Elizabeth, uwe ghenadighe Overſte ende verbonts Vrouwe/ de vreeſe Gods voor uwen ooghen niet hebbende/ nochte eenich regard nemende op uwe ſchuldighe verbintenisſe/ maer verleydt zijnde door het ingheuen des Duyvels/ ende voorẽ hebbende de hertelicke liefde ende ſchuldighe ghehoorſaemheyt/ welcke ware eñ ghetrouwe onderſaten der ſeluer onſe Opperſte Vrouwe behooren toe te draghen/ af te wenden ende wt te bluſſchen: Tot Weſtminſter int Graefſchap van Middelſex, op den eerſten dach Febr. int xxvj. jaer van hare Ma. Rijcke/ ende op verſcheyden andere tijden eñ plaetſen int ſelue Graefſchap/ booſelick ende verradelick conſpireerdet ende omme ghinckt/ niet alleene om de ſelue onſe Overſte Vrouwe te berooven ende af te ſtellen van haren Coninckliken Staet/ Tytel/ ende Weerdicheyt/ maer oock om hare Ma. ter doot te brenghen/ ende tot finale deſtructie/ ende om oproer int Coninckrijcke te maken/ ende t'gouvernement daer van te niete te doene/ ende om de oprechte Religie Gods in hare Dominien beveſticht/ te veranderen ende wt te roepen. Ende dat ghy William Parry, daer ghy door uwe brieven gheſonden aen Gregorium den Biſſchop van Rome, de ſeluen Biſſchop te kennen gaeft/ dijn voorſz intentie ende voornemen/ ende den ſeluen Biſſchop daer by baedt ende verſocht v abſolutie te gheuen/ Dat ghy naer der handt/ dat is te ſegghen/ Op den laetſten dach van Meerte/ int voorſz xxvj. Iaer/ verradelick brieven ontfinckt van eenen ghenoemt Cardinael de Como, welcke aen

v William Parry quamen/ daer door v de Cardinael liet weten/ dat de Bisschop vā Rome, uwe brieuen doorlesen/ eñ v voornemen ghe-approbeert hadde/ ende dat hy v tot dien eynde geabsolueert hadde vā alle uwe sonden/ ende gaf v door den seluen brief moet ende couragie om met uwen aenslach voort te gaene: ende dat ghy daer op/ den laetsten dach van Ougst/ int voorsz xxvi. Jaer/ tot S. Gillis int velt/int voorsz Graefschap van Middelsex, seer verradelick handeldet ende confereerdet met eenen Edmund Neuill, Schiltvoerder, hem al uwe boose ende verradische aenslaghen openbarende/ ende hem als doen ende daer mouerende dat hy v daer in helpē/ende hem met v voughen wilde/in dijne voorsz boose verraderien/ teghen de vrede van onse voorsz Opperste Vrouwe/ de Coninghinne/ hare Croone ende Weerdicheyt. Wat seghdy William Parry, zijdy schuldich in dese verraderien daer van ghy hier aengheclaecht zijt/ ofte zijdy niet schuldich?

Parris antwoorde op zyn aenclacht

Doē seyde Parry, Al eer ic allegiere dat ick niet schuldich en ben/oft my seluen schuldich bekenne/ so bidde ick om verlof/ om weynighe woorden te moghen spreken. Ende hem seluen verootmoedigende/ begonde hy op deser wyse: God beware de Con. Elizabeth, eñ God gheue my gracie/om mijnen schuldighen plicht teghen haer te quijten/ende ulieden in liefden nae huys te senden. Maer aengaende die dinghen daer van ick aengheclaecht ben/ sommighe waren in een plaetse ghedaen/ende sommighe in een ander/eñ dat soo secretelick/ datter niemant in sien en can/ het en ware dat hy ooghen hadde gelijck God: daerom en wil ick mijn bloet niet legghen op ẏ de twaelf ghesworen mannen/maer ick hebbe voor my genomen/de aenclachte te bekennen. Zy en begrijpt maer de stucken die nv opentlick ghelesen zijn gheweest? Ick bidde v/ seght het my. Daer op gheandtwoort was/ dat de aenclachte de stucken begreep/ welcke hy hadde hooren lesen/ende gheen andere: Daer op de Clerck vande Croone tot Parry seyde/ Parry, ghy moet op de aenclachte directelick andtwoorden/oft ghy schuldich zijt oft niet.

Dit heet in Engelsche, a Iurie, Eñ zyn twaelf gecoren mānen, in welcker handen de gantsche procedure voor recht beleet, geleuert wordt, daer wt zy ordeelen, of den beschuldichdē sculdich is ofte niet.

Doen zeyde Parry, Jck bekenne dat ick schuldich ben/ in al wat daer in begrepen is: ende bouen desen noch/en begeire ick het leuen niet/maer ick begheire te steruen. Daer op de Clerck vande Croone seyde/ Jndien ghy het bekent/so moet ghyt bekennen/ in sulcker forme ende maniere/alst in de Aenclachte begrepen is: Daer op hy seyde/Jck bekēne het in sulcker voughe ende maniere/ als het ghestelt is/met alle de omstandicheden daer van. De belijdenisse dan in kennisse ghestelt zijnde/ ende des Coninghinnen gheleerden Raedt/ veerdich wesende om op de voorsz belijdenisse sententie te versoecken/so seyde M. Vice camerlinck, Dese dinghen inde Aenclachte begrepen/ende van desen man beleden/ zijn van grooten ghewichte: Zy touchieren dē persoon van des Co. heerlicke Ma. inden hooghsten graed/ den ghantschen staet ende de welvaert vande gheheele

Repu-

Republicke: ende de waerheyt van Godes woordt gheconfirmeert in deſe hare Ma. Dominien/ ende het open bewijs van die doodelicke viantſchap/ des Paus van Rome, die hem ſeluen gheſtelt heeft teghen God/ ende al wat Gode aengaet/ teghen alle goede Princen/ ende goede Regieringhe/ ende teghen goede lieden. Daerom ick bid ulieden/ tot ghenouchdoeninghe van deſe groote menichte/ Laet de gantſche ſaecke blijcken/ op dat een yeghelick ſien mach/ dat de ſake in haer ſeluen ſoo quaet is/ als zij inde Aenclachte voorghedraghen ende van hem beleden is. Het welcke int aenſien dat den Rechter vã t'Rijcke onlancx ſeer ſchadelick ghelaſteert geweeſt was/ van allen bewillicht werdt/ als een ſaecke die noodich was/ om de werelt int particulier contentement te gheuen/ van tghene dat inde aenclachte maer ſommeerlick begrepen was: hoe wel nae Rechte/ zyne bekenteniſſe ghenouchſaen was/ om daer op gheprocedeert te worden tot vonniſſe. Dien volghende/ ſo bewillichden de Heeren/ ende de andere Commiſſariſſen/ hare Ma. gheleerden Raedt/ eñ Parry ſelue/ dat Parris belijdeniſſe (ghedaen op den xi. ende xiij. Februarij/ 1584. voor de Heere van Hunſdon, M. Vice-camerlinck, ende M. Secretaris) ende des Cardinaels de Comos brieuen/ ende Parris brieuen aen den Heer Threſorier, ende den Heere Hoff-meeſter, opentlick ſouden gheleſen worden.

Ende Parry, totte beter ghenoechdoeninghe van t'volck eñ vande omſtaenders/ preſenteerde ſe ſelue te leſen: maer alſoo daer gheſeyt wert/ dat de orden was/ Datſe de Clerck vande Croone leſen ſoude/ ſoo was het van allen zijden alſoo beſloten. Doen dede de Vice-camerlinck Parry thoonen/ zijn voorſz bekenteniſſe/ des Cardinaels brief/ ende zijnen eygenen voorſz brief/ de welcke/ naer dat hyſe particulierlick doorſien hadde van blat tot blat/ ſoo bekende hy/ eñ ſeyde openbaerlick/ dat het de ſelue waren.

Doen zeyde M. Vice-camerlinck, eer wy voortgaen int thoonen wat hy beleden heeft/ wat ſeghdy (ſeyde hy tot Parry) is tghene ghy hier beleden hebt/ warachtich? Ende bekende ghy het vrijelick ende ghewillichlick wt v ſeluen/ oft warender eenighe gheweldighe middelen ghebruyckt/ om v tſelue wt te pranghen?

Voorwaer/ ſeide Parry, ick dede die bekenteniſſe vrijelick/ ſonder eenighen dwanck/ ende het is al warachtich/ eñ noch meer daer toe. Went daer en is gheen verraderie/ dieder gheweeſt is/ ſichtent het eerſte Jaer vande Coninghinne/ die eenichſins de Religie aenghegaen heeft/ wtghenomen het ontfanghen vanden Agnus Dei, eñ het perſuaderen van andere/ ofte ick en hebbe my daer mede vele ghemoeit: maer ick hebber qualick in ghedaen. Oock heb ick mijn ghevoelen by geſchrifte gheſtelt/ wie daer behoort te ſuccederen in de Croone/ dwelck hy oock ſeide verraderie te weſen.

Doen was zijn bekenteniſſe vanden xi. eñ xiij. Febru. al met zijn eyghen handt gheſchreuen/ ende te vooren particulierlick gheſtelt/

Parris bekẽtenisse van zyn verraet, was gelesen met zyn eyghen bewillinghe.

door den Clerck vande Croone/opentlick ende distinctelick gelesen. Ende dat ghedaen zijnde/was den brief vandẽ Cardinael de Como in Parris handen geleuert/door t'beschicken vãden Vice-camerlinck, den welcken Parry doorsach/eñ verclaerde opentlick/dat hy gantsch van des Cardinaels hantschrift was/ ende dat den seghel oock zijn eyghen was/ende datter eens Cardinaels hoet op stont/ende hy las hem selue opentlick int Italiaensche / ghelijck hy hier bouen ghe-schreuen staet: ende also de woorden schijnen mede te brenghen/ dat hy gheschreuen was/ aen eenen Bisschop/ ofte aen een man vã der-ghelijcken grade/soo vraeghde hem M. Vice-camerlinck, Oft hy den graet van een Bisschop niet ontfanghen en hadde? Hy seyde/ neen: maer hy seyde ten eersten/dat die termen oft woorden eyghen eñ be-quame waren/ voor den graet welcken hy ontfanghen hadde : ende naer der hant seide hy/dat het den Cardinael belieft hadde/ als wt een sonderlinge gonst/op sulcker wijse aen hẽ te schrijuẽ. Doen wert de copie van dien brief int Engelsch/ ghelijck hy hier voren oock ghestelt is/ op ghelijcker wijse opentlick ghelesen/ door den Clerck vande Croone/ den welcken Parry dan bekende/ rechtelick ouerge-stelt te wesen.

Daer op wert Parry zijnen brief ghethoont vanden 18. Februarij gheschreuen aen den Heere Thresorier, ende de Graue van Leycester, den welcken hy bekende gheheel zijn eyghen hantschrift te zijne/ eñ was/also hy hier bouen gheschreuen staet.

Dese dinghen opentlick ghelesen zijnde/ tot ontdeckinghe vande sake/so begeirde Parry verlof om te spreken: Daerop de Vicecamer-linck zeyde/So ghy iet segghen wilt/ tot beter ontdeckinge voor de werelt/ van dese uwe leelicke ende grouwelicke daden/ seght aen: maer indien ghy eenighe excuse doen wilt/ van tghene ghy ghekent hebt/dwelcke men anders soude gheprobeert hebben/ende teghen v. gheprobeert is/so vele my aengaet/ ick en begheere hier niet te sit-ten/om v te hooren.

Des Coninginnen Procureur versoeckt võnis.

Doen stont hare Ma. Procureur generael op/ ende seide : Voor ulieden is ghebleken (mijne Heeren) dat dese man aengheclaecht eñ in rechte ouerwonnen is/vã verscheiden leelicke ende seer verschric-kelicke verraderien/ende hy heeftse oock beleden/ dwelck voor ulie-den ghebleken is : Daerom en resteerter niet meer ghedaen te wor-den/dan dat t'Hoff dien volgende/vonnisse strijcke/ dwelck ick hier inden naem vande Co. Ma. versoecke. Doen seide Parry, Ick bidde v/hoort my/tot ontlastinghe van mijne conscientie. Ick en wil niet soecken my seluen te ontschuldighen/ noch mijn leuen te behouden: Ick en vraghe daer niet naer/ ghylieden hebt mijn bekentenisse/die ghenouchsaem is/so vele mijn leuen aengaet: Ende ick hebbe voren noch meer te verclaren/ daerom ick des doots weerdich ware : Eñ hy seide/Ick bidde hoort my/ in tghene ick tot onschuldinghe van mijne conscientie spreken sal.

Doen

Doen zeyde M. Vicecamerlinck, Parry, doet dan uwen plight naer conscientie/ ende openbaert al wat ghy weet te segghen/ aengaende uwe seer boose daden.

Doen seyde Parry, Mijn sake is seldsaem/ wtnemende/ ende onnatuerlick/ begrepen te Venegien, met generale woordē aen den Paus aengheboden/ opghenomen te Parijs, ghepresen ende gheapprobeert by zyne Heilicheit/ ende soude int werck gestelt eñ wtgherecht gheweest hebben in Enghelant, hadde het niet voorghecomen gheweest. Daer en is gheen verraderie in Englant gheweest/ sichtent het eerste Jaer van hare Ma. Rycke/ aengaende de Religie/ oft ick en ben daer in schuldich (wtghenomen int ontfanghen vanden Agnus Dei, ende int persuaderen/ alsó ick gheseit hebbe:) ende nochtans en had' ick noyt voorgenomen/ de Coninghinne Elizabeth te dooden. Ick beroepe my des/ op hare eyghen kennisse/ ende op myne Heerē den Thresorier, ende den Secretaris.

Doen seide mijn Heere Hunsdon, hebt ghy het so menichmael bekent/ ende so claerlick in gheschrifte onder v eyghen hant/ ende hier wederom verhaelt: ende nv/ als ghy v oordeel ontfangen sout/ achtervolghende het ghene/ daer in ghy v seluen bekent hebt schuldich te wesen/ gaet ghy wederom te rugghe/ ende verzaeckt het effect vā allen? Hoe connen wy ghelooven het ghene ghy nv seght?

Doen seyde M. Vice-camerlinck, Dit is vreemt/ Ghy en hebt niet alleene generalick bekent/ dat ghy volghende d'aenclachte/ schuldich waert/ dewelcke in een somma/ ende nochtans met wtgedructe woorden inhoudt/ dat ghy verradelick voorghenomen hadt/ den doot ende de destructie van hare Ma. maer ghy seydt oock particulierlick dat ghy schuldich waert/ in elcke bysondere verraderiē daer in begrepen/ waer van tselue in claer ende wtghedruckt schrift ghestelt/ ende v voren ghelesen was. Ja/ ghy seyt/ dat ghy noch in andere meer verraderien schuldich waert/ bouen al dese. Beleedt ghy oock op uwe examinatiē niet vrijwillichlick/ hoe ghy daer toe eerst beweeght waert door een mishaghen aen uwen staet ofte conditie/ naer dat ghy wt den Coninckrijcke vertrockē waert/ ende dat ghy een mishaghen aen hare Ma. hadt/ om datse niet om v ghedaen en hadde/ hoe ghy door boose Papisten ende paepsche boecken ghepersuadeert waert/ dat het gheoorloft was hare Ma. te dooden/ hoe ghy door versoeninghe een ghewordden waert vā dien beosen hoop/ die hielden dat hare Ma. noch wettelicke Coninghinne/ noch Christen en is? Eñ dat het verdienstlick was/ haer te dooden? Ende liet ghy den Paus dat dyn voornemen niet weten door brieuen/ eñ ontfinct brieuen vanden Cardinael/ hoe hy v voornemen approbeerde/ en v toestorte dat ghy het volbrenghen wildet/ ende ontfinckt daer op absolutie? Ende naemt ghy dat niet vooren/ beloofdet/ swoer het/ ende ontfinght het Sacrament dat ghy het doen wildet? Ende seydt ghy daer op niet vastelick/ dat uwe belofte die ghy Gode ghe-

Des Vicecamerlincx propoosten, Parris verradisch voornemen claerlick bewysende.

 daen

daen hadt/ inden hemel was/ ende dijne brieuē eñ beloften den menſchen ghedaen/ op der aerden waren/ die v verbonden tſelue te moeten doene? Eñ dat/ al wat hare Ma. om v wilde ghedaen hebben/ v van dat propooſt ofte voornemen niet en hadde connen aftrecken/ het en hadde geweeſt/ dat zij hadde willen afſtaen van ſo als zij gedaen hadde te handelen met de Catholicken/ ghelijck ghyſe noemt? Dit alles hebdy claerlick ende openbaerlick beleden: Ende ick proteſtere voor deſe groote verſamelinghe/ dat ghy het claerder eñ volcomender beleden hebt/ dan my mijn memorie dienen wil/ tſelue wt te ſpreken: eñ ſeghdy nv/ dat ghyt noyt ghemeent en hebt?

Ah, ſeyde Parry, uwe E. weten/ hoe mijn bekenteniſſe op mijn examinatien met ghewelt wtgheperſt was.

Doē affirmeerdē beyde de Heere Hunſdon, eñ M. Vicecamerlinck, dat noch Torture/ noch dreygende woorden voorghelegħt en warē.

Maer doen zeyde Parry, dat zy hem zeydē/ ſo hy niet vrywillichlich bekennen en wilde/ dat hy gheppnicht ſoude worden: Daer op hare E. andwoorden/ datſe tot hem niet een eenighe reden oft woordt vā pijnighen en gebruyckten. Ghyliedē ſeidet/ ſeide Parry, dat ghy met rigeur teghen my procederen wildet/ ſoo ickt van ſelfs niet belijden en wilde.

Maer hare E. ſeyde volſtandelick/ dat zij gheen ſodanige woorden en gebruycten. Maer ick wil v ſegghen/ ſeyde M. Vice-camerlinck, wat wy ſeiden: Ick ſprack deſe woorden/ So ghy vrywillichlick de waerheyt van ſelfs ſegghen wilt/ ſoo macht v goet doen/ eñ ick rade v alſo te doene. Indien ghy niet en wilt/ ſo moeten wy dan op de ordinare maniere procederē/ om v examē te doene. Daer op ghy andwoordet/ dat ghy de waerheit van ſelfs ſeggen wildet. Was dit niet warachtich? dwelck hy doen toeſtont.

Bouen deſen/ maeckte hare Ma. procureur generael/ Parry indachtich/ wat woorden hy gebruycte tegen den Lieutenant vanden Tower, hare Ma. Sergeant inde Rechten/ M. Gaudie, eñ den seluē Procureur/ op Saterdach den xx. Febru. laetſtleden/ inden Tower, op tghene daer vā hy door hemlieden by ordinācie vande Heeren doenter tijt gheexamineert was: dwelcke was/ dat hy bekende/ dat met hem/ in alle zijne examinacien ſeer vriendelick ende gonſtelick ghehandelt was/ dwelck hij oock doen in Vierſchare bekende warachtich te weſen.

Parry beſcul dicht vā leugens, dwelc hy ooc ſelue bekent.

Doen zeide M. Vice-camerlinck, dat het wonder was/ te ſiene de cloeckmoedicheit vā hare Ma. de welcke/ naer dat ghy die verradiſche practicken/ in ſulcker voeghe/ als ghy in uwe bekenteniſſe verclaert hebt/ ontdeckt hadt/ des niet teghenſtaende nochtans ſoodanich was/ eñ ſo vremt van alle vreeſe/ dat zy het niet ſoo vele als yemanden van haren priuaten Raedt te kennen geuen en wilde/ Jae niet ſelfs tot nae dat dijnen aenſlach ontdeckt eñ openbaer gemaect was. Eñ beneſſens tghene ghy geſchreuen hebt onder uwe eyghene

handt/

handt/bekendet ghy/ dat ghy twee Schotsche Sinckroers veerdich ghemaeckt hadt/ die tot sulcken propooste bequame waren: eñ alsó ghy die wten weghe ghedaen hadt/ seydet ghy/ dat v een ander wel dienen soude. Eñ beleedt ghy niet oock met eenen voor ons/ Parry, hoe wonderlick ghy verslaghen eñ verbaest waert/ende dat seer onvoorsins/door de presentie vã hare Ma. ter plaetse genoemt/Hampton Court, desen laetsten Somer: segghende/dat v dochte dat ghy in haer saeght/ de oprechte ghelijckenisse ende t'beelt vanden Coninck Henrick de seuende? Eñ dat ghy daer op/eñ door sommighe redenẽ die hare Ma. gebruycte/ v ommekeerdet/ ende by v selken bitterlick weendet? Ende dat ghy nochtans ghedachtich wiert/ dat uwe beloften Gode ghedaen inden hemel waren/ dijne brieuen ende beloften den menschen ghedaen/ op der aerden/ ende dat ghy daerom by v seluen seydet/ Datter gheen remedie en was/ oft ghy en moest het doen? Bekent ghy dit niet? D'welck hy bekende.

Doen zeyde de Heere Hunsdon, Seghdy nv/ dat ghy noyt vooren en hadt/ de Coninginne te dooden? Bekẽdet ghy niet/ doen ghy hare Ma. desen verradischen aenslach ontdectet/ dat ghy dat bedecktet met al de wetenschap die ghy hadt/ eñ dat ghy het veel meer deedt om daer door credit eñ acces te crijgen/ dã wt eenich regard dat ghi hadt op haren persoon? Maer ghy dedet inder waerheyt/ om daer door te beter gelegentheit te hebbẽ/ om dijn boos voornemen wt te rechten. Eñ soudt ghy so bevreest geweest zijn/ als ghy bekendet dat ghy waert/ doen ghy het opẽbaerdet/ so verre ghy het noyt gemeent en hadt? Wat redene condy geuen voor v seluen? Daer mede riep hy wt seer furieuselick/ Ick en hadde noyt voren/ haer te doodẽ: Ic sal mijn bloet legghen op de Coninginne Elizabeth eñ op ulieden/ voor gode eñ voor de werelt: ende daer op viel hy in een razernije/ ende in quade woorden/ teghen des Co. Ma. Procureur generael.

De redenen vandẽ Heer Hunsdon, Parry ouertuygende van zyne verraderies.

Doen seyde de Heere van Hunsdon, Dit en is maer dijne paepsche houerdicheit eñ roemgiericheit/ welcke ghy wel wildet uwen metghesellen in deser sake ghesegt hebben/ om henlieden te doen gelooven/ dat ghy voor de papisterie steft/ daer ghy sterft om grouwelicke eñ dangereuse verraderie teghen hare Ma. eñ v gantsche Vaderlandt. Aengaende het legghen van v bloet/ het moet op uwen eyghenen cop ligghen/ als een besoldinghe van uwe booshept. De Wetten vanden Lande/ verordeelẽ v seer rechtveerdelick ter doot/ wt uwen eyghenen monde/ om dat ghy gheconspireert hebt inde destructie beyde van hare Ma. ende van ons allen: Daerom v bloet zij op v/ noch hare Ma. noch wy/ en hebbent noyt ghesocht/ ghy hebt het selue vergoten.

Doen was hem gevraecht/ wat hy te segghen hadde/ waerõm de sententie des doots tegen hem niet en behoorde gestrekẽ te worden.

Daer op hy seyde/ dat hy wel sach dat hy steruen moeste/ om dat hy niet ghesêt ofte ghestadich en was.

Wat meent ghy daer by? seide de Heere Vice-camerlinck: Siet in

 v stu-

v studoir ende in uwe nieuwe boecken (seyde hy) ende ghy sult vinden wat ick meene.

Jck protestere (seide zijne E.) dat ick niet en weet/ wat ghy meent: ghy en doet niet wel/ sulcke duyster manieren vã spreken te gebruycken/ het en ware dat ghy nactelick verclaren wildet/ wat ghy daer mede meent. Maer hy seyde/ dat hy naer den doot niet en vraeghde/ ende dat hy zijn bloet op henlieden legghen wilde.

Doen sprack den Heere Opper Judge van Englandt/ versocht zijnde vonnisse te gheuen/ ende zeyde/ Parry, ghy zijt vele ende langhe ghehoort gheweest/ ende wat ghy meent/ niet Ghesel oft ghestadich te zyne, en weet ick niet: maer ick sie dat ghy so ghelet zyt inde papisterie, dat ghy v seluen niet setten en kont om een goet ondersaet te wesen. Maer aengaende dat ghy segghen soudt/ om te verhinderen dat t'vonnisse teghen v niet ghegheuen en soude worden / so moeten uwe propoosten van eene van dese twee soorten wesen: Of om te bewijsen dat de Aenclachte (welcke ghy bekent hebt warachtich te wesen) in de Rechten niet genoechsaem en is/ Oft wat te allegierẽ aengaende hare Ma. ghenade/ waerom ouer v gheen recht gheschieden en soude. Alle andere propoosten/ daer in ghy groote vryheyt ghebruyct hebt/ zyn meer dan ghy naer recht versoecken cont. Dit zyn de saken daer op ghy letten moet/ wat seghder ghy toe? Daer op hy niet met allen en zeyde.

De redenen die dẽ Heer dẽ opperstẽ Iudge tegen Parry ghebruyct heeft

Doen seyde de Heer d'Opperste Judge/ Parry, ghy zijt voor desen tijt aengheclaecht gheweest/ van verscheyden zeer grouwelicke ende hatelicke verraderien/ begaen teghen uwe zeer genadighe Ouerste/ ende v eyghen Vaderlant: De sake is seer grouwelick/ eñ de maniere seer listich eñ dangereus/ ende de occasien eñ middelen die v daer toe ghebrocht hebben/ seer ongodlick eñ schandelick. Dat ghy het voorzen naemt/ is seer openbaer door v seluen. De saecke was/ de destructie van een Gode gheheylichde/ ende ghesalfde Coninghinne/ uwe Ouerste ende Vrouwe/ die v sulck faueur ghethoont heeft/ als sommighe die beter zijn dan ghy/ niet vercreghen en hebben: Ja dẽ ondergauck van v Lant daer in ghy geborẽ zijt/ eñ van een seer geluckighe Repub. daer van ghy een Lidt zijt/ ende vã sulcke een Coninghinne/ die de weldaet van alle weldaden deser werelt aen v besteedt heeft/ dat is/ v leuen/ dwelck zij v hier voormaels wt ghenade ghefchoncken heeft/ doen ghy dat naer recht eñ verdienst verloren hadt. Nochtans hebt ghy/ haren dienaer/ die ghesworen hadt haer te beschermen/ gemeent met uwe bloedighe handt haer leuen te nemen/ die v seer ghenadelick het uwe gaf/ doen het in hare handen ouergheghenen was. Dit is de sake/ daer in ghy misdaen hebt. De maniere was seer listich eñ dangereus/ bouen alle de ghene die voor v/ teghen hare Ma. yet quaets begaen hebben: want v seluen ghelatende/ als oft ghy t'quaet dat andere voorzen haddẽ/ maer simpelick en hadt willen openbarẽ tot hare welvaert/ en socht ghy daer door maer credit ende acces/ om dat ghy te beter gheleghentheyt hebben mocht/

mocht/om haer te vermoorden. En aengaende d'occasien ende mid-
delen/die v voort dreuen/ die waren seer ongodlick eñ seer schande-
lick/als de persuasien vanden Paus/vande papisten/ende vã paep-
sche boeckẽ. De Paus pretẽdeert dat hy eẽ herder is/ daer in hy der
waerheyt seer wijt eñ vreemt is/van Christi kudde te weydẽ/ maer
veel meer en souct hy maer ghelijck eenen Wolf/ de ware Christenẽ
te verslinden/ende haer bloet wt te zuyghen/ eñ (in maniere vã spre-
ken) dorsticht naer het bloet van onse seer ghenadighe ende Christe-
licke Coninghinne. Eñ dese papisten eñ paepsche boecken/ daer zij
pretenderen Theologie oft godlicke saken te leeren/ daer leeren eñ
persuaderen zij seer ongodlick/ tghene directelick teghen God ende
zijn woordt is. Want zijn woordt leert gehoorsaemheyt der onder-
saten teghen hare Princen/eñ verbiedt alle priuate lieden/te doodẽ:
maer zy leeren d'ondersaten/ haren Princen onghehoorsaem te we-
sen/ende dat een boos priuaet mensche/dooden mach. Ja/ en wien
doch? Een godsalighe Coninghinne/ eñ haer eyghen natuerlicke eñ
ghenadighe Ouerste. Dat dan alle menschen toesien/hoe zij yet van
hem ontfanghen/hoe zij eenighe van hare boecken hooren oft lesen/
eñ hoe zij met eenighe papisten confereren oft handelen. God gonne
hare Ma. dat zij by v leeren mach/ hoe zy emmermeer sulcke verge-
lijcke betrout/so na by haren persoon te comẽ. Maer besiet dẽ eynt/
ende waerom ghy het deedt/ende ghy sult beuinden/ dat het een seer
ellendighe/vreesachtighe/eñ dwase sake is: want ghy liet v dunckẽ/
dat het was om de ghene welcke ghy catholicken noemt/te vlichtẽ/
die onder allen anderen apparenst waren/den archsten coop gehadt
te hebbẽ/so dijn duuelsche practicke voortgegaen hadde. Maer aen-
ghesien ghy aengheclaecht gheweest zijt/vande Vraderien inde aen-
slachte begreyen/ende daer op ouerwonnen zijnde/v seluen beleden
hebt daer in schuldich te wesen/ So ordeelt het Hoff, dat ghy sult ge-
brocht worden van hier/ter plaetse van daer ghy ghecomen zijt/ eñ
also ghesleypt op een hurde/ door de open stadt van London, tot de
plaetse der executie/om daer ghehanghen eñ leuendich afgedaen/eñ
dijne mannelickheyt afghesneden/ende dijn inghewant wtghehaelt
ende voor u'wen ooghen verbrandt te worden. Dan/ om dijn hooft
afghehouwẽ/ eñ dijn lichaem in vier stucken ghedeelt/eñ daer mede
gedaẽ te wordẽ/na hare Ma. geliefte: Eñ God zy v siele ghenadich.

De forme van Parris vonnisse.

Parry persisteerde/niet te min/ in zijn raseruie eñ ongeschickt spre-
ken/eñ zeyde daer wtsinnichlick/ dat hy de Coninghinne Elizabeth
daer dachvaerde/om zijn bloet voor Gode te verantwoorden: daer
op den Lieutenant vãden Tower beuolen was/ hem wt de Viersca-
re wech te nemen: eñ hy dede also. Eñ also hy van daer ginck/t'ghe-
meene volck/in haer herte (ghelijck het ware) gheslagheu eñ ontstelt
zijnde door de grousaemheit vã zynẽ voorgenomẽ aenslach/ en hielt
niet op/ maer volghde hem/ met naeroepinghe/ als/ Wech met den
verrader, wech met hem, eñ diergelicke: daer op hy tot de Barge oft
Scuyte gebrocht wert/ om weder naer den Tower te commen by
water

Dẽ 2. Martij was Parry geexecuteert.

Also wordẽ zy genoemt die de criminele sententien moeten doen executeren, ghelijck by ons de Baillieus &c.

water: ende t'Hoff was ghedaecht.

Naer dwelcke/ op den 2. dach van dese aenstaende Maerte/ was Willam Parry, wt cracht van t'proces in dien deele gesleten eñ gewesen/ by de selue Comissarisen/ om de sake te hooren/ eñ daerop te termineren/ door den Lieutenant vanden Tower, smorghens vrouch ouergheleuert in handen vande § Sheriffes van London eñ van Middelsex, die hem aen namen op de plaetse ghenaemt/ den Tower hill, daer op zy hem/ volghende de sententie/ van stonden aen/ op de hurde deden stellen: van waer hy daer op ghesleypt wert midden door de stadt van London, tot op de plaetse van zijn executie/ int Pallays tot Westminster: alwaer hem eenen langen tijt respijt ghegeuen zijnde voor zijn executie/ hy seer booselick ende onbeschaemdelick/ naer sommighe andere ydele discourssen/ dickwils eñ menichmael wtgesproken/ dat hy noyt schuldich en was/ van eenich voornemẽ om de Coninginne Elizabeth te dooden: Eñ alsoo (sonder eenighe begeerte aen t'volck gedaen/ datse Gode voor hem bidden wilden/ oft eenich publick ghebet by hem seluen gedaen/ so vele alsmen merckẽ conde: maer sulck een als hy dede/ indien hy eenich dede/ was priuaet by hem seluen) wert hy gheexecuteert achtervolgende de sententie. Eñ nv/ so vele zijn voornemen aengaet/ hoewel hy cõtrarie pretendeerde met zijn woorden/ so ist nochtans wt dese zijne eyghene schriften/ bekentenissen/ brieuen/ ende veel ander preuuen hier bouen wtghedruct/ allen menschen openbaer genoech/ hoe grouwelick zijn intentien eñ verraderien waren/ eñ hoe rechtveerdelick hy daerom gheleden heeft: eñ daer wt is grootelicx te twijfelen/ gelijck hy eenen langhen tyt ydelick eñ godlooselick geleeft heeft/ eñ ghelijck een Atheist eñ godloos mensche/ dat hy den seluen cours/ naer het vuyterlick aensien vande menschen/ continueerde tot zijn doot toe.

Eynde deses warachtighen discours.

Een Additie oft Toevoughinghe, niet onnoodich tot desen propooste.

Vande gheboorte, opvoedinge, eñ maniere des leuens, van W. Parry,

OVermidts W. Parry, in d'ouervloedicheit van zijne opgheblasene eñ vermetene humeuren/ dicwils beyde in zijne bekentenisse eñ brieuen gheprætendeert eñ vooren gewent heeft/ eenighe groote eñ sware oorsaken van zijne ongherusticheit teghen hare Ma. ende den tegenwoordighen staet: soo en salt niet impertinent wesen simpelick eñ eenvoudelick voort te stellen eñ te verclaren (om alle menschen te beter ghenouch te doene) de conditie eñ de qualiteit van desen man/ wat hy was/ by gheboorte eñ opvoedinghe/ eñ wat maniere van leuen hy gheleedt heeft.

Dese snoode eñ verradische katijf/ was eenen bãde soncxte sonen eens schamelẽ mans/genoemt Harry ap Dauid: hy woonde in Nortwales, in een cleyn dorpken genoemt Northoppe, int Graefschap van Flint, daer hielt hy een gemeyne bier taueerne/ dwelcke het beste eñ meeste steunsel was/daer hy hem op ontdroech. In dat huys was de verrader ghebo-ren/zijn moeder was(somen meende)de dochter van eenen Conway,een Priester/Prochiepape van een arm Prochie genoemt Halkyn, int selue Graefschap vã Flint: zijnen outsten broeder woont op dese tijt int selue huys/ende houdt daer een Bier taueerne/ ghelijck zijnen Vader dede. Dese verrader was in zijn kintscheit (so haest als hy een weynich lesen eñ schrijuen conde) besteedt om een arm man te dienen/woenachtich in Chester,genoemt Iohn Fisher,die professie dede/ vã een weynich weten-schap te hebben inde Rechten. Hy bleef eenighe Jaren by hem/eñ dien-de hem als Clerck/om sulcke dinghen te schrijuen/ als daer toe hy/ in sulcken styl als zijn Meester gebruycte/verordineert was. Binnẽ desen tijt/leerde hy d'Engelsche sprake/eñ op sulcke leghe tijt/ als den armen man zijn meester/geen occasie en hadde/ om hem andersins te gebruyc-ken/so was hem toegelaten inde latijnsche schole te gane/ daer hy wat verstant vande Latinsche sprake creech. In dit zijn kintschap/was hy vande ghene die hem best kenden geacht/ van een seer snoode eñ dange-reuse nature eñ dispositie te wesen. Hy liep dickwils wech vã zijnẽ mee-ster/eñ hy was dicwils achterhaelt eñ weder tot hem ghebrocht. Zijn meester/om zijn verkeerde eñ boose condicien te ṽbeteren/sloot hẽ dick-wils als ghevangen in eenighe besloten plaetse binnen zijnen huyse/ eñ dickwils dede hy hem ketenen eñ boyen/ om zijn wechloopen te verhin deren: maer het was al te vergeefs. Want ontrent het derde Jaer van hare Ma.Rijcke/voor zijn laetste adieu tot zijnen Meester/liep hy van hem wech/eñ quam tot Lõdon,auonture soecken. Hy was doen benoo-dicht sulck een conditie te soeckẽ/als hy conde/om by te leuen/ ende om eten eñ drincken te crijgen voor zijnẽ buyck/ ende cleederen aen zijn lijf. Zijn goet gheluck was int eynde / dat hy onderhouden ende aengeno-men wert in dienste/daer hy niet lange en bleef/ maer versette hem dic-wils van eenen dienst in eenen anderen/ eñ van eenen meester tot eenen anderen. Nv begonde hy zijn oude huys te vergeten/ zijn geboorte/ zijn opvoedinge/zijn ouders/zijn vrienden/zijnen eygenen name/eñ wat hy was. Hy stont naer grooter saken/hy schreef hem seluen den name ende tytel toe van een groot Edelman/ hy roemde hem seluen te wesen van t'maeghscap van Edele eñ Achtbare persoonen. Hy verliet zijnen oudẽ name welcken hy voerde/ eñ daer mede hy genoemt wasin zijne kints-heit/eñ gedurende den tijt dat hy te landewaert woonde/ welcke was/ Willam ap Harry (gelijck de maniere is in Wales) Ende dewyle hy inder daet de mã wilde schijnẽ te wesen/ welckẽ hy voorgaf/ so nã hy op hem den name van Parry,dwelck den toenaem is vã verscheiden Edel liedẽ/ ende lieden van aensten. Eñ ouermidts zijns moeders name van haers Vaders weghe/die een slecht priester was/Conway was/so rekende hy maeghschap aen t'huysgesin van Heer Ian Conway,ende also maecte hy hem seluen daer by vã t'maeghschap van Edmund Neuill. Aldus opge-

stelt

ſtelt weſende met zijnen nieuwen name ende tytel van Edelman/ eñ ge-
recōmandeert by ſommighe die hem gonſtich waren/ voughde hy hem
ſeluen in houwelicke met een Weduwe in Soutwales, die hem een rede-
licke portie vã rijckdom toe brochte. Sy en leefde maer eenen cortē tijt/
met hem/ eñ tgoet dat hy met haer hadde/ en duerde niet lange: het was
haeſt verdaen/ door zijne verquiſtelicke maniere van leuen. Hy werdt
doen ghedreuen tot zijnen ouden middel/ zijn crediteuren waren vele/
de ſchult groot/ ende en hadde niet om betalen: hy wert gheduerichlick
vervolght van Sergeanten ende Officieren/ om gearreſteert te wordē/
hy ontquamſe dickwils met truffen ende beuſelen. In deſen zijnen ar-
men ende gebreckelicken ſtaet/ so ſochte hy hem ſeluen weder op te hel-
pen/ door een nieuwe verſamelinghe in houwelicke met een ander We-
duwe/ die te voren de huyſvrouwe geweeſt hadde vã eenē Richard Hey-
wood. Deſe ſake was ſo ernſtelick vervolcht by hem ſeluen/ eñ ſo effec-
tuelick gecommendeert by zijne vrienden eñ goetgunſtige/ dat de ſlech-
te Weduwe bewillichde hem tot haren man te nemen: Een parture die
in allen aenſiene ſeer onghelijck eñ ongeſchict was. Haren rijckdom eñ
jaerlickſche incomſte was ſeer groot/ zijnē armen ende nederigen ſtaet
was argher dan niet met allen: Hy ſeer iouck/ zy van ſulcken ouderdō/
datſe van weghen hare iaren hadde moghen zijn moeder zijn. Doen hy
hem ſeluen dus in poſſeſſie geſtelt hadde/ vã zijns nieuwen Wijfs goet/
ſo en liet hy niet naer/ dat daer dienen mochte/ tot een ouerdadige/ ende
ſeer godlooſe maniere vã leuen. Zijn ecces ende ouerdadicheit was bo-
nen de mate: hy ſchende ſeer booſelick zijns eyghen wijfs dochter/ ende
miſ bruycte de oude moeder op verſcheyden wyſe ſeer iammerlick. Hy
droech hemſeluen ſo/ nae zijne wterlicke gelaet ende weſen (ſo lange als
zijns oude Wijfs bagghen duerden) als ghenouch mochte geweeſt heb-
ben/ voor een man vã ſeer goeden rijckdom eñ ſtaet. Maer dit en duer-
de niet langhe/ zijn grootſch herte/ ende zijn quiſtachtighe handt hadde
des ouden Heywoods rijcdom haeſt wtgeſtort. Doen viel hy weder op
zijnen gewoonlicken treyn: hy leende daer hyt vinden conde te leenen/
ende verſette zijn credit/ ſo verre als hem yemant betrouwē wilde. On-
der anderen wert hy eenen Hugh Hare, den Edel man hier vooren ghe-
noemt/ ſeer veel ſchuldich. Dewelcke/ nae dat hy zijn gelt lange te buy-
ten gheſtaen hadde/ tſelue ſochte te crijgen door ordinare middelen van
Rechte. Om deſer oorſake wille creech Parry een groot miſ hagen tegen
hem/ dwelcke hy met allen archliſt ſo verre vervolghde/ tot dat hy hem
naer zijn leuē ſtont. Met dit moordadich voornemē/ quam hy by nach-
te in M. Hares camer/ inden Temple, brack de deure open/ beſprancк eñ
wonde hem ſeere/ ende liet hem ſoo in perickel van zijn leuen. Om deſe
miſdaet wille/ wert hy ghevangen/ tot Newgate gebrocht/ aengeclaecht
van ghewelt/ ouerwonnen in rechte/ ende ſchuldich bevonden by xij.
mannen/ Ende verordeelt ghehanghen te worden, ghelijck de Rechten in
ſulcken ghevalle verheyſſchen. Hy dus ouerwonnen weſende/ heeft ha-
re Ma. nae hare ghenadighe goedertierenheit/ ende medelijdende diſ-
poſitiē/ cōpaſſie met hem gehadt, zy vgaf hem zijne miſdaet/ eñ ſcanck
hem zijn leuen/ dwelck hy doen ter tijt nae rechte eñ behoorlickē cours
van

van Justitie behoorde verloren te hebben. Naer desen/ en bleef hy daer niet langhe/ maer eenighe oorsaken van ongherusticheit pretēderende/ reysde hy wt den lande/ eñ track ouer d'zee. Hoe hy hem seluen daer van tyde te tyde drouch/ ende met wien hy verkeerde/ is hier vooren in zyn bekentenisse eensdeels aengheroert. Dit is de man/ dit is zyn geslachte dwelck hy vreesde dat bevleckt soude gheweest hebben/ soo hy in d'executie van zyn verradisch voornemen/ ghefaelliert hadde/ dat is de conditie zyns leuens gheweest/ dit zyn de groote oorsaecken van zyn ongerustichept.

Eñ hoewel hy ter tyt van zyn vonnisse eñ executie/ groote sorghe pretendeerde/ voor de ongehoorsame papistige ondersatē/ welcke hy catholicken noemde/ eñ hem seer vermetelick scheen te roemen inde professie van zyne gepretendeerde catholicke Religie: so bewyst nochtans den gantschen cours ende hādelinghe zyns leuens claerlick/ hoe onheylich ende sonder eenighe Religie hy hem altyts aenghestelt eñ ghedraghen heeft. Hy roemde hem/ dat hy dese 22. Jaren voorleden/ een Catholick gheweest was/ ende ghedurende al dien tyt/ noyt het Auontmael ontfanghen en hadde: nochtans eer dat hy ouer d'zee track/ dede hy haere Ma. op drie verscheyden tyden binnen de 22. jaren/ vrywillichlick den eedt van ghehoorsaemheit/ volgende het Statuyt daer van gemaeckt/ int eerste Jaer van hare Ma. Rycke/ daer by hy (onder anderen) in zyn conscientie betuychde eñ verclaerde/ dat gheen wtlandisch Prince/ persoon/ Prelaet/ Staet/ oft Potentaet/ eenige iurisdictie/ macht/ preeminencie/ oft authoritept/ kerckelick oft geestelick/ heeft/ noch behoort te hebben/ binnē desen Coninckrycke/ eñ daerom versaecte hy alle wtlantsche iurisdictie/ macht ende authoritept/ ende beloofte hare Co. Ma. haren hoyrs/ ende wettelicke naercommers/ trouwe ende oprecht verbondt te houden.

Met wat conscientie ofte Religie/ hy dien eedt soo menichmael dede/ so hy doen inder daet een Papist was/ ghelyck hy sichtent het ontdeckē van zyn verraderien ghepretendeert eñ voorghegeuen heeft/ dat gheue ick zyne beste vrienden de papisten selue te oordeelen. Maer men mach by auonture segghen/ dat hem die zyne voorledene misdaden leedt zyn. Dat hy/ sichtent die dry eeden doen by hem gedaen/ hem tot tweemael toe metten Paus verzoent/ eñ zyn consciencie ghezuyuert ende een nieu man ghewordden is/ eñ dat hy (dwelck noch meer is) doen hy zyn laetste reyse dede/ alle zyne ongeschickte zeden eñ manierē af leyde/ dat hy zyn orden ende zyn habyt veranderde/ ende den statighen tytel van Doctor inde Rechtē, cochte oft bedelde/ daer toe hy met eē weynich keuckē latin wel ghequalificeert was: Dat hy volcomen indulgentie ende vergeuenisse van alle zyne sonden hadde/ in respect dat hy so heylich eenen aenslach op hem ghenomen hadde / als vande Coninghinne Elizabeth, de Gode gheheilichde ghesalfde Coninghinne/ zyne natuerlicke Ouerste Vrouwe/ te vermoorden? Dat hy dat bevestichde met het ontfanghen van t'Sacramēt ten Iesuiten, aen eenē seluen altaer met zyn twee Beaupeeren, ofte Schoonvaders/ de Cardinalen van Vandosine eñ Narbone, ende dat hy sichtent zyn laetste wedercomste in Englandt zynē eedt

 dede

dede op eenen Bibel/dat hyt executeren wilde.

Dese redenen moghen schijnen inder daet van eenighen gewichte te wesen onder zijne vrienden de Jesuiten/ende andere Papisten vā state/ die in saken van sulcker importantien sonderlinghe verstant hebben.

Maer hy dede hare Ma. nu onlancx int begin van dit Parlament in Nouember laetstleden/solemnelick eñ in een publicke plaetse wederom den voorsz eedt van ghehoorsaemheyt. Hoe dit bestaen can met zijne versoeninghē metten Paus/ eñ met zijn beloften ende eeden vande Co. te dooden/is een saecke die swaer is/om te approberen/ het en zij by eenighe speciale priuilegie van des Paus almoghentheyt.

Maer laet hem den roem ende de eere hebben/welcke hy begeert/dat is/een Papist te leuen ende te steruē/hy ist wel weerdich/het dient hem wel/zijn doot quam wel ouer een/met de maniere zijns leuens/dewelcke Trouweloos/meyneedich/ ende verradisch was teghen haere Ma. ende valsch ende onghetrouwe teghen den Paus selue/eñ zijn Catholicken/ Indien zij zijne solemnele protestatien gheloouen willen/ die hy dede doen hy verwesen ende geexecuteert wert/namelick/ Dat hy noyt en meende noch vooren en hadde/den persoon van hare Ma. te beschadighen. Want so verre dat waraehtich is/ waer zyn dan zyne beloften Gode gedaen/welcke hy seyde indē hemel te wesen/ende zijn brieuen eñ toeseggbinghen op der aerden? Waerom heeft hy so breedt een Indulgentie ende volcomen vergeuenisse vā zijn sonden/ wt des Paus winckel ghestolen/eñ en meende niets te volcomen van tghene hy beloofde? Waerom was zijn deuotie ende zijnen puer soo hooghlick ghepresen? Waerom wasser so specialick voor hem ghebeden/ eñ zijnder ghedacht aen den altar? Al dese groote gonste was hem dan bethoont eñ bewesen sonder oorsaecke ofte verdienste: Want hy bedroogh den Paus/ hy bedrooch de Cardinalen/ende de Jesuiten/met een valsch ghelaet/ende met een pretencie van te doene/tghene hy noyt en meende.

Maer de saecke is claer/de Conspiracie ende zijn verradisch voornemen is te naect eñ te openbaer: Het is de Heere/die het in tijts ontdect/ ende hare boosheyt voorcomen heeft: daer en ghebrack in hem geenen wille/noch veerdicheit om sulck een grouwelicke daet int werck te stellen. Het is de Heere/die hare Ma. van alle die boose practicken eñ conspiratien/ van dat helsch ghebroetsel/ bewaert heeft. Hy is het die haer seer ghenadelick wt de handen van desen valschen verrader verlost heeft. De Heere is haer eenighe bescherminghe/ op welcken zy altijts betroudt heeft.

FINIS.

